

הלכות עבודה זרה פרק ג - תמלול

סיכום השיעור

זיכרון שיעור – רמב"ם הלכות עבודה זרה, פרק ג', הלכות א'–ז'

הלכה א': חיוב כרת, סקילה, און חטאת קבועה

דברי הרמב"ם: „כל העובד עבודה זרה ברצונו בזדון – חייב כרת. ואם היו שם עדים והתראה – נסקל. ואם עבד בשגגה – מביא חטאת קבועה.”

פשט: דער רמב"ם שטעלט אוועק דריי מדרגות פון עונש פאר עובד עבודה זרה: (1) סתם מזיד אן עדים – כרת; (2) מזיד מיט עדים והתראה – סקילה (און אויך תליה, ווי דערמאנט פריער); (3) שוגג – חטאת קבועה.

חידושים:

1. „ברצונו” ווי פירוש פון „בזדון”: דער רמב"ם זאגט „ברצונו בזדון” – „ברצונו” איז נישט א באזונדערע קאטעגאריע, נאר א וועג פון מסביר זיין וואס „בזדון” מיינט: ער טוט עס מרצון, פון זיין אייגענעם ווילן. דאס איז „להוציא” אנדערע מיני עבודות וואס דער רמב"ם גייט שפעטער ברענגען וואו מ'איז פטור (ווייל ס'איז נישט ברצון אדער נישט דרך עבודתה).

2. **שגגה ביי עבודה זרה – א קשיא:** וואס מיינט „שגגה” ביי עבודה זרה? ביי עבודה זרה איז דאך דער עיקר חטא א כפירה – אויב איינער ווייסט נישט אז עבודה זרה איז אסור, איז ער דאך א כופר בשגגה, וואס איז א מאדנע מציאות. דער תירוץ: שגגה מיינט ער ווייסט נישט אז דאס וואס ער טוט הייסט „עבודה” (ער ווייסט נישט אז דער מעשה איז אסור), אבער ער ווייסט אז עבודה זרה בכלל איז אסור. ער איז נישט א כופר – ער האט נאר א חסרון ידיעה אין דעם פרט פון דער עבודה.

3. **חטאת קבועה:** „קבועה” מיינט אז דער קרבן איז שטענדיק דער זעלבער, נישט אזוי ווי ביי געוויסע עבירות וואו ס'איז „עולה ויורד” (לויט דעם פינאנציעלן מצב פון דעם חוטא).

הלכה ב': דרך עבודתה – יעדע עבודה זרה האט איר אייגענע עבודה

דברי הרמב"ם: „עבודות הרבה קבעו עובדי עבודה זרה לכל צלם וצלם ולכל צורה וצורה, ועבודה זו אינה כעבודה זו. כגון פעור שעבודתו שיפעור עצמו לפניו, ומרקוליס שעבודתו שיזרוק לו אבנים או שיסלק מלפניו אבנים, והרבה עבודות כיוצא באלו.”

פשט: יעדע עבודה זרה האט איר אייגענע ספעציפישע דרך עבודה. פעור – מ'אנטדעקט זיך פאר איר; מרקוליס – מ'ווארפט שטיינער אדער נעמט אוועק שטיינער. מ'איז נאר חייב אויב מ'טוט די ריכטיגע עבודה פאר די ריכטיגע עבודה זרה.

חידושים:

1. „קראעטיוויטעט” פון עבודה זרה: דער רמב"ם ווייזט אז עבודה זרה האט א געוואלדיגע „קראעטיוויטעט” – אומצאליגע צלמים, צורות, און פארשידענע עבודות. דער יסוד דערפון: אמת איז איינס, אבער שקר און פאנטאזיע האבן אומצאליגע פארמען. דערפאר זענען דא אזויפיל מיני עבודה זרה מיט אזויפיל מיני עבודות.

2. **פעור און מרקוליס ווי דוגמאות פון אומגעוויינטלעכע עבודות:** דער רמב"ם ברענגט דוקא ביישפילן וואס זענען נישט „נארמאלע” עבודות (זיך אנטדעקן, ווארפן שטיינער) – כדי צו ווייזן אז „דרך עבודתה” איז נישט וואס מיר וואלטן לאגיש געהאלטן פאר עבודה, נאר וואס די עובדים אליין האבן מקבל געווען אלס זייער דרך.

3. **אויב מ'טוט די פאלשע עבודה פאר די פאלשע עבודה זרה – פטור:** אויב איינער איז זיך „פוער” פאר מרקוליס, אדער ווארפט שטיינער פאר פעור – איז ער פטור, ווייל ער האט נישט געדינט „דרך עבודתה.”

4. **בית דין מוז אליין וויסן דרכי עבודות:** כדי צו קענען מחייב זיין א מענטש, מוז דער בית דין אליין זיין בקי אין די דרכי עבודות פון יעדע עבודה זרה. דאס איז נישט בלויז א פראקטישע נויטווענדיקייט – ס'איז א דין אין בית דין. אין דער אידישער סנהדרין איז נישטא אזא זאך ווי אן „עקספערט וויטנעס” וואס דער בית דין זאל זיך פארלאזן אויף זיין מיינונג. דער בית דין אליין מוז פארשטיין דעם נושא. דאס שטאמט פון דעם כלל אז „נישט שומעין מפי התורגמן” – אפילו א טרענסלעיטער איז נישט כשר אין בית דין. דער זעלבער יסוד ווערט שפעטער אנגעווענדט ביי כישוף – דער בית דין מוז אויך לערנען כישוף כדי צו קענען פסקענען.

5. **דער עקספאנענשעלער אומפאנג פון דעם וויסן:** ס'איז נישט גענוג צו וויסן אלע מיני עבודות בכלל – מ'דארף וויסן פאר יעדע עבודה זרה איר ספעציפישע עבודה. דאס איז „עקספאנענשעל” – מיליאנען מיני עבודות זרות כפל מיליאנען מיני עבודות.

6. **[דיגרעסיע: דער פסוק „איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם” – צוויי שימושים:]** דער זעלבער פסוק „איכה יעבדו הגוים” ווערט געברויכט אין צוויי קאנטעקסטן: (א) פריער – אלס מקור פאר דעם איסור צו לערנען דרכי עבודה זרה (לא תעשה כן); (ב) דא – אלס מקור אז מ'מוז וויסן „דרך עבודתה” כדי צו זיין חייב.

הלכה ג': ארבע עבודות שהן מיוחדות לה' – חייב אויף אלע עבודות זרות

דברי הרמב"ם: „אבל העובד [באחת מ]ארבע עבודות אלו – זביחה, השתחואה, הקטרה, וניסוך – לכל מין עבודה זרה, חייב, אף על פי שאין דרך עבודתו בכך. שנאמר 'זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו'. מה זביחה מיוחדת שהיא עבודה לה'... אף כל עבודה שהיא מיוחדת לה' שמו, אם עבד בה לאל אחר, בין שהיא דרך עבודתו בכך בין שאינה בכך – חייב עליה.”

פשט: חוץ פון דעם כלל אז מ'איז נאר חייב אויף „דרך עבודתה”, זענען דא פיר עבודות וואס זענען מיוחד צום אייבערשטן (עבודות פון בית המקדש): זביחה, השתחואה, הקטרה, און ניסוך. אויף די פיר איז מען חייב סקילה פאר סיי וועלכע עבודה זרה, אפילו אויב דאס איז נישט „דרך עבודתה” פון יענע ספעציפישע עבודה זרה.

חידושים:

1. **דער יסוד פון „עבודה שמיוחדת לה'”:** דער חילוק צווישן די ארבע עבודות און אנדערע עבודות: די ארבע זענען „אמת'דיגע עבודות” – עבודות וואס באלאנגען צום אייבערשטן (עבודת בית המקדש). עבודות ווי ווארפן שטיינער אדער זיך אנטדעקן זענען נאר „עבודה” ווייל א גרופע משוגענע האבן באשלאסן אז דאס איז עבודה. אבער זביחה, הקטרה, ניסוך, און השתחואה זענען אינטרינסיש עבודה – זיי זענען עבודה לגבי עבודת השם. דערפאר, ווען מ'טוט זיי פאר עבודה זרה, איז דאס אייביג א חילול, אפילו אן א ספעציפישע מסורה ביי יענע עבודה זרה.

2. **דער מקור פון „זובח לאלהים יחרם”:** פארוואס זאגט דער פסוק דוקא „זובח”? ס'איז דאך נאך אנדערע וועגן פון דינען עבודה זרה! דער תירוץ: דער פסוק ברענגט זביחה ווייל זביחה איז א עבודה „מיוחדת לה'” – עס איז א עבודת בית המקדש. פון דעם לערנט מען ארויס: „מה זביחה מיוחדת שהיא עבודה לה'” – אזוי אויך יעדע עבודה וואס איז מיוחד לה', אויב מ'טוט עס פאר עבודה זרה, איז מען חייב. „יחרם” – לשון מיתה/עונש.

בלייבט וואס ער איז, ער איז נישט געווארן א חלק פון דער עבודה אויף אזא אופן וואס מאכט עס נאסר. נאר עפעס וואס איז ענליך צו א „התקרבות“ – ווי שחיטה, הקטרה, ניסוך – ווערט נאסר, אבער נישט סתם דרך עבודתה בכך. ס'איז מעגליך אז תוספות חולק אויפן רמב"ם אין דעם נקודה. ---

הלכה ג' (המשך): מקבל עליו באלוה – קבלת מלכות עבודה זרה דברי הרמב"ם: „המקבל עליו אחד מכל מיני עבודה זרה באלוה – חייב סקילה. ואפילו הגביה לבנה ואמר לה 'אלי את' – הרי זה חייב בדיבור זה. ואפילו חזר בו תוך כדי דיבור – אין חזרתו כלום, אלא נסקל.“

פשט: א דריטער וועג וויאזוי מען קען חייב ווערן אויף עבודה זרה: בלויז דורך דיבור – מקבל זיין אויף זיך אן עבודה זרה אלס גאט. אפילו ער נעמט א שטיין (לבנה) און זאגט „דו ביסט מיין גאט“ – איז ער חייב סקילה. און אפילו חזרה תוך כדי דיבור העלפט נישט.

חידושים:

1. **דריי וועגן פון עבודה זרה:** מיר האבן יעצט דריי באזונדערע וועגן וויאזוי מען קען חייב ווערן: (א) דרך עבודתה בכך – ספעציפישע עבודה פון דער עבודה זרה; (ב) די פיר עבודות (זביחה, הקטרה, ניסוך, השתחואה) – וואס גילטן פאר יעדע עבודה זרה; (ג) קבלת מלכות – בלויז דורך דיבור, אן שום מעשה.

2. **קיים פסוק ווערט נישט געברענגט:** דער רמב"ם ברענגט נישט קיין פסוק אלס מקור פאר דעם דין פון מקבל באלוה. ער ברענגט פסוקים אויף „לא תעבדם“ און „לא תשתחוה“, אבער נישט אויף קבלת מלכות. ס'שטייט אין דער משנה, אבער דער פסוק-מקור איז נישט אנגעגעבן.

3. **ער מאכט די עבודה זרה און איז מקבל עס אין איין מאל:** דער חידוש איז אז מען דארף נישט אז עס זאל שוין פריער עקזיסטירן אן עבודה זרה. ער קען יעצט נעמען א שטיין (לבנה), הגביה עס, און זאגן „אלי את“ – און ער איז חייב. ער מאכט די עבודה זרה און איז מקבל עס באלוה ביחד אין איין מאמענט.

4. **„אלה אלהיך ישראל“ ביים עגל:** אפשר דאס איז געווען דער חטא ביים עגל הזהב – די ווערטער „אלה אלהיך ישראל“ אליין איז שוין געווען א קבלת עבודה זרה באלוה. אפשר די שחיטת זבחים וואס מען האט געטון ביים עגל איז געווען „הג לה' מחר“ (אהרן האט אפשר נישט געוואלט מען זאל שעכטן פארן עגל), אבער דער עיקר עבירה איז געווען דער דיבור פון „אלה אלהיך“.

5. **חזרה תוך כדי דיבור העלפט נישט:** אזויווי ביי מגדף (מברך שם ה') – אויב ער זאגט „אלי את“ און גלייך דערנאך זאגט „ניין, איך צי צוריק“ – העלפט נישט, ער איז נסקל.

עובד דרך בזיון – פער און מרקוליס

דברי הרמב"ם: „הפוער עצמו לפעור כדי לבזותו, או שזרק אבן למרקוליס כדי לבזותו – הואיל ועבודתו בכך, חייב.“

פשט: אפילו אויב איינער טוט די עבודה מיט א כוונה פון בזיון – ער וויל מבזה זיין דעם פער דורך זיך מתפנה זיין, אדער ער וויל מבזה זיין מרקוליס דורך ווארפן א שטיין – איז ער חייב, ווייל דאס איז פונקטליך „דרך עבודתה בכך“.

חידושים:

1. **כוונת בזיון העלפט נישט:** דער גרויסער חידוש: אפילו ער מיינט נישט צו דינען די עבודה זרה, ער מיינט דווקא צו מבזה זיין עס – איז ער חייב. ביי „דרך עבודתה בכך“ קוקט מען אויפן מעשה, נישט אויף דער כוונה. דער פער, „האט ליב“ בזיון – דער דרך עבודה פון פער איז דורך אזעלכע מעשים וואס זעען אויס ווי בזיון, אבער דאס איז פונקטליך וואס די עבודה זרה וויל.

3. **דער מקור פאר השתחואה – פארוואס דארף מען א באזונדערן פסוק?** דער פסוק „לא תשתחוה לאל אחר“ איז דער באזונדערער מקור פאר השתחואה. אויב פון „זבח לאלהים יחרם“ לערנט מען שוין ארויס אז יעדע עבודה מיוחדת להשם איז חייב, פארוואס דארף מען נאך א באזונדערן פסוק פאר השתחואה? דער תירוצ (אזוי ווי דער כסף משנה): זביחה, הקטרה, און ניסוך זענען אלע „עבודת פנים“ – עבודות וואס כהנים טוען אויפן מזבח אין בית המקדש. השתחואה אבער איז נישט א „עבודת פנים“ – מען טוט עס נישט אלס א חלק פון דער עבודת המזבח. דעריבער דארף מען אן עקסטערן פסוק „לא תשתחוה לאל אחר“ כדי אריינצונעמען השתחואה. דער כסף משנה האט א לאנגע דיון וועגן דעם.

4. **„זורק ומנסך אחד הוא“:** דער רמב"ם זאגט אז זריקה (שפריצן) און ניסוך (גיסן) איז איין מין עבודה. שפריצן בלוט און שפריצן וויין – ביידע זענען א פארם פון גיסן/שפריצן א פליסיקייט, ממילא פאלט זורק אונטער דער קאטעגאריע פון ניסוך.

5. **„הקטרה“ מיינט פארברענען בכלל:** „מקטיר“ מיינט נישט נאר קטורת (ריח-זאכן), נאר פארברענען בכלל – אזוי ווי מ'פארברענט אויפן מזבח. דאס איז ענליך צו שחיטה (זביחה) – ביידע זענען חלקים פון דער עבודת הקרבנות.

פרטים אין די עבודות – שחיטה, ניסוך, שובר מקל

דברי הרמב"ם: „שוחט לה חגב – פטור... שוחט בהמה מחוסרת אבר – פטור. אבער מנסך מי רגלים – חייב, ווייל דאס הייסט נסך.“

פשט: ביי שחיטה דארף עס זיין ענליך צו א ריכטיגע שחיטה/קרבת – דעריבער איז א חגב (וואס איז נישט קיין בהמה) אדער א בהמה מחוסרת אבר (וואס איז פסול לקרבן) פטור. אבער ביי ניסוך איז אפילו מי רגלים (א דבר מבזוה) חייב, ווייל דאס איז נאך אלץ א פארם פון גיסן.

חידושים:

1. **דער חילוק צווישן שחיטה און ניסוך:** ביי שחיטה דארף עס זיין ענליך צו א ריכטיגע שחיטה – דעריבער איז שוחט חגב אדער בהמה מחוסרת אבר פטור, ווייל ס'איז נישט ראוי לקרבן. אבער ביי ניסוך איז דער גדר ברייטער – אפילו מי רגלים, וואס איז א דבר מבזוה, ווערט גערעכנט אלס ניסוך, ווייל דער מעשה פון גיסן איז דא. דאס איז א חידוש – אז ביי ניסוך קוקט מען נאר אויפן מעשה (גיסן), נישט אויף דער חשיבות פון דער זאך וואס מען גיסט.

2. **קשיא פון די גאונים:** וויאזוי קען זיין אז צואה (מי רגלים) איז בעסער ווי מחוסרת אבר? ביי מחוסרת אבר איז דאך א בהמה, נאר מיט א פסול, און ביי מי רגלים איז דאך א דבר מבזוה לגמרי! דער רמב"ם האט נישט שווער געווען דאס, ווייל ער האלט אז ס'איז צוויי באזונדערע קאטעגאריעס: שחיטה דארף זיין ענליך צו קרבן (ממילא מחוסרת אבר איז פסול), אבער ניסוך דארף נאר זיין א מעשה גיסן (ממילא אפילו מי רגלים איז גענוג).

שובר מקל בפניה – דרך עבודתה בכך, און דין איסור הנאה

דברי הרמב"ם: „עבודה זרה וואס איר דרך עבודה איז שובר מקל (צוברעכן א שטעקן) בפניה – איז חייב. אבער דער מקל ווערט נישט נאסר בהנאה.“

פשט: אויב די ספעציפישע עבודה זרה ווערט בעדינט דורך צוברעכן א שטעקן פאר איר, איז מען חייב ווייל דאס איז „דרך עבודתה בכך“. אבער דער מקל ווערט נישט אסור בהנאה.

חידושים:

1. **חייב ווייל דרך עבודתה בכך:** דער מקל-צוברעכן איז נישט איינע פון די פיר הויפט-עבודות, אבער מען איז חייב ווייל דאס איז ספעציפיש וויאזוי מען בעדינט דעם עבודה זרה.

2. **פארוואס ווערט דער מקל נישט נאסר?** ביי זריקת דם ווערט דער דם „פור“ – עס גייט דורך א שינוי. אבער ביי צוברעכן א מקל איז נישט געשען קיין שינוי אין דער מקל וואס מאכט עס צו א תקרובת. דער מקל

מאהבה אדער מיראה אבער איז נישט מקבל עול מלכות שמים, איז דאס אויך נישט די פולע עבודה.

7. **סתם אהבה אליין איז נישט נוגע:** לויט דער גמרא, סתם אהבה – ליב האבן שיינע זאכן – איז נישט נוגע צום איסור, אזוי לאנג ווי דער מענטש ווערט נישט אינגאנצן פארגעטערט. ערשט ווען ס'ווערט אזוי שטארק אז ס'איז שוין קבלו באלוה, איז עס א פראבלעם.

הלכה ה': מגפף, מנשק, מכבד, מרביץ, מרחיץ, סך, מלביש, מנעיל

דברי הרמב"ם: „המגפף עבודה זרה, או המנשקה, או המכבד והמרביץ לפניו, או המרחיץ לה, או הסך, או המלביש, או המנעיל, וכל כיוצא בדברים אלו – עובר בלאו... אבל אם היתה דרך עבודתה באחד מכל הדברים האלו – חייב.”

פשוט: דער רמב"ם ציילט אויף פארשידענע וועגן פון מכבד זיין עבודה זרה: ארומנעמען (מגפף), קושן (מנשק), אויסקערן (מכבד), נאס מאכן דעם פלאר (מרביץ), אפשוואשן (מרחיץ), שמירן מיט אויל (סך), אנטון (מלביש), אנטון שיד (מנעיל). אלע דאזיגע זענען א לאו, אבער נישט חייב מיתה. אבער אויב ביי א באשטימטע עבודה זרה איז דוקא איינע פון דאזיגע מעשים די דרך עבודה – דאן איז ער חייב מיתה.

חידושים:

1. **חילוק צווישן „עבודה” און „כבוד”:** דאזיגע מעשים זענען נישט „עיקר עבודה” – נישט איינע פון די ד' עבודות און נישט „כדרכה”. זיי זענען א סארט כבוד/שירות צו די עבודה זרה, ענליך ווי אויסקערן א בית המדרש איז נישט די „עבודה” פון בית המדרש (וואס איז דאווענען/לערנען), אבער ס'איז א כבוד. דער רמב"ם רופט עס „בלא עובדה” – מיינענדיג בלא עיקר עבודה, אבער ס'איז אלץ א מין וועג פון עבודה/כבוד.

2. **„אבל אם היתה דרך עבודתה באחד מכל הדברים האלו” – חייב:** פארוואס דארף מען דאס זאגן, אלעמאל איז דאך „דרך עבודה”? דער תירוץ: ביי רוב עבודות זרות זענען דאזיגע מעשים נאר א כבוד/שירות, נישט די עיקר עבודה. נאר ביי א ספעציפישע עבודה זרה וואו דאס איז טאקע וואס מ'טוט ווען מ'קומט אין דער כנסיה – דאן איז עס „כדרכה” און חייב מיתה.

הלכה ו' (ערשטער חלק): מראית העין ביי עבודה זרה

דברי הרמב"ם: „נשרו לו קוצים ברגליו לפני עבודה זרה – לא ישוח מפני שנראה כמשתחוה... נשפכו לו מעות בפניה – לא ישוח... אלא יושב... כיפה של מקלחת מים לעבודה זרה – לא יניח פיו על פיה וישתה, מפני שנראה כמנשק.”

פשוט: דער רמב"ם ברענגט דריי פאלן פון מראית העין: (1) אריינגעגאנגען א שפינדל (קוץ) אין פיס לעבן עבודה זרה – זאל זיך נישט אראפבייגן עס ארויסצונעמען, ווייל ס'זעט אויס ווי ער בוקט זיך; (2) אויסגעגאסן געלט לעבן עבודה זרה – זאל זיך נישט אראפבייגן, נאר זיך אוועקזעצן עס צו נעמען; (3) א פאונטען וואס איז געמאכט פאר שיינקייט פאר עבודה זרה – זאל נישט טרינקען מיט דעם מויל דירעקט, ווייל ס'זעט אויס ווי ער קושט די עבודה זרה.

חידושים:

1. **השתחואה דארף כוונה:** פון דעם דין קען מען ארויסזען אז השתחואה צו עבודה זרה דארף כוונה – ער מוז מכוון זיין אז ער בוקט זיך צו דער עבודה זרה. גראדע זיך בוקן אנטקעגן א געטשקען אן כוונה איז נישט חייב מן התורה. דער איסור דא איז נאר מצד מראית העין.

2. **מראית העין – איסור דרבנן:** דאזיגע הלכות זענען לכאורה אן איסור דרבנן פון מראית העין, נישט א דאורייתא. דער מענטש איז נישט טאקע

2. **וואס איז זיין סטאטוס – מזיד אדער שוגג?** ער האט נישט מקבל געווען מרות פון דער עבודה זרה, ער האט געמיינט צו מבזה זיין. אבער ער איז חייב ווייל דאס איז א דרך עבודה. ס'איז א מין שגגה – „ס'איז אים נישט אנגעגאנגען אז דאס איז פונקטליך וואס די געטשקע וויל”. אבער ס'איז אויך א מין מזיד, ווייל ער האט בכוונה געטון דעם מעשה.

3. **„להוציא לעז” העלפת נישט:** דער וואס טוט עס „להוציא לעז” (צו מאכן א שלעכטן נאמען פאר דער עבודה זרה) – העלפת אויך נישט, ווייל דער מעשה בלייבט א מעשה עבודה.

הלכה ד': העובד עבודה זרה מאהבה או מיראה

דברי הרמב"ם: „העובד עבודה זרה... ולא קיבלו עליו באלוה, אלא שעבדה מאהבה – כגון שחשק בצורה זו מפני מלאכתה שהיתה נאה ביותר – או שעבדה מיראה שמא תריע לו, כמו שאדם מדמה בעובדיה שהוא מטיב ומריע... פטור.”

פשוט: דער רמב"ם שטעלט אוועק א חילוק צווישן צוויי סארטן עובדי עבודה זרה: (1) איינער וואס איז מקבל עליו באלוה – חייב סקילה; (2) איינער וואס עובד מאהבה אדער מיראה אבער איז נישט מקבל עליו באלוה – פטור (פון סקילה).

חידושים:

1. **„מאהבה” – ליב האבן די שיינקייט, נישט געטלעכקייט:** דער רמב"ם טייטשט „מאהבה” נישט אז ער האט ליב די עבודה זרה אלס א געטלעכע מאכט (נישט „שמא ייטיב לו”), נאר ער האט ליב די צורה/סטעטש גופא ווייל זי איז שייך – „שחשק בצורה זו מפני מלאכתה שהיתה נאה ביותר.” ס'איז א שאלה צי „נאה” גייט אויף די צורה אליינס אדער אויף די „מלאכה” – דאס הייסט די מלאכת מחשבת, דער קונסטפערטיגער וועג וויאזוי מ'האט עס געבויט. ביידע פירושים זענען מעגליך.

2. **„מיראה” – גלייבן אין א כח אבער נישט מקבל באלוה:** ביי יראה טייטשט דער רמב"ם „שמא תריע לו, כמו שאדם מדמה בעובדיה שהוא מטיב ומריע.” דער מענטש גלייבט אז די עבודה זרה האט עפעס א כח צו טון גוטס אדער שלעכטס, אבער ער איז נישט מקבל עליו באלוה. דער רמב"ם ברענגט „מטיב ומריע” נאר ביי יראה, נישט ביי אהבה – ווייל אהבה איז א גאנץ אנדער מהות: ליב האבן די שיינקייט, נישט ערווארטן הנאה פון א געטלעכע מאכט.

3. **דער גדר פון „קבלה באלוה” לויט דעם רמב"ם:** א וויכטיגער יסוד: לויט דעם רמב"ם איז „קבלה באלוה” נישט דאס זעלבע ווי גלייבן אז עפעס האט א כח. א מענטש קען גלייבן אז די עבודה זרה קען מטיב ומריע זיין, און פונדעסטוועגן איז ער נישט מקבל עליו באלוה – און דעמאלט איז ער פטור פון סקילה. „קבלה באלוה” איז א ספעציפישע מדרגה פון אנערקענונג אלס גאט, נישט בלויז גלייבן אין א כח. דער רמב"ם האלט אז ס'קען טאקע זיין אז עבודה זרה האט עפעס א כח (ווי ער האט פריער געזאגט וועגן כוכבים), אבער דאס אליין מאכט נישט אויס קבלה באלוה.

4. **„פטור” – פטור אבל אסור:** ווען דער רמב"ם זאגט „פטור”, מיינט ער פטור פון סקילה אבער אסור – ער איז פטור פון סקילה, אבער ס'איז נאך אלץ אסור צו דינען עבודה זרה אפילו מאהבה אדער מיראה.

5. **שוועריגקייט פון אנדערע מפרשים:** אנדערע אחרונים האבן זיך שטארק געמוטשעט מיט דעם רמב"ם, ווייל זיי האבן געמיינט אז אויב איינער גלייבט אין דעם כח פון עבודה זרה, איז דאס אליין שוין א סארט עבודה זרה. אבער דער רמב"ם חילוק'ט: גלייבן אין א כח איז נישט דאס זעלבע ווי מקבל זיין באלוה.

6. **[דיגרעסיע: שייכות צו עבודת ה' מאהבה ומיראה]:** אחרונים (דערמאנט א ווארט פון ר' יצחק הוטנער) האבן פון דעם רמב"ם ארויסגעלערנט א יסוד וועגן עבודת ה': אויב איינער דינט דעם אייבערשטן

1. „שלא יטעו בהם הטועים” – צוויי פירושים: וואס מיינט דער רמב"ם מיט „שלא יטעו בהם הטועים וידמו שהן לעבודה”?
- פירוש א': אנדערע מענטשן וועלן מיינען אז *דו* ביסט עובד עבודה זרה (מראית עין).
- פירוש ב': אנדערע מענטשן וועלן אליין ווערן פארקאפט נאך די צורות און קומען צו עבודה זרה (גדר/סייג פאר אנדערע).
- דער לשון „וידמו שהן לעבודה” – „שהן לעבודה” (אז זיי זענען פאר עבודה), נישט „כאילו לעבוד אותה” (ווי ער וואלט זיי געדינט) – נייגט צום פירוש פון מראית עין: מענטשן וועלן מיינען אז דו ביסט זיך עובד. אבער סיבלייבט נישט קלאר.
2. אויב ס'איז נישטא יצר הרע פון עבודה זרה – צי איז עס נאך אסור? אויב דער טעם פון דעם איסור איז „שלא יטעו בהם הטועים”, אפשר אין א צייט אדער פלאץ וואו ס'איז בטל דער יצר הרע פון עבודה זרה (ווי אין אונזערע צייטן), זאל דער איסור נישט געלטן? דאס בלייבט אלס אפענע שאלה.

וועלכע צורות זענען אסור – צורת אדם

דברי הרמב"ם: „לפיכך אין עושין צורת אדם בלבד... לא בעץ ולא בסיד ולא באבן... שתהא צורה בולטת, כגון הציור והחקיקה שבטרקלין ובפלטריין... והצר צורה זו – לוקה. אבל צורה שוקעת, או צורה של סממנים, כגון צורה של אריגה או של רקמה – מותרת.”

פשט: צורת אדם איז נאר אסור ווען עס איז בולטת (דריי-דימענשאנעל, ארויסשטייענדיק). א צורה שוקעת (אריינגעדריקט), אדער א צורה פון פעינט/אריגה/רקמה (צוויי-דימענשאנעל) איז מותר.

חידושים:

1. טבעת מיט חותם פון צורת אדם – א פראקטישע נפקא מינה: אויב א טבעת (רינג) האט א חותם (סטעמפל) מיט צורת אדם:
 - אויב די צורה אויפ'ן רינג איז בולטת – אסור להניחה (מ'טאר עס נישט טראגן/האבן), אבער מותר לחתום בה (ווייל דער אפדרוק ווערט שוקעת).
 - אויב די צורה אויפ'ן רינג איז שוקעת – מותר להניחה (מ'מעג עס טראגן), אבער אסור לחתום בה (ווייל דער אפדרוק ווערט בולטת).
- בפועל קומט אויס אז ביידע סארטן טבעות זענען פראבלעמאטיש – ביי איינעם טאר מען עס נישט האבן, ביי דעם אנדערן טאר מען עס נישט ניצן. בפראקטיק זאל מען ביידע נישט מאכן.

דמות חמה ולבנה, כוכבים, מזלות, מלאכים

דברי הרמב"ם: „לא יעשה אדם צורת דמות חמה ולבנה, כוכבים ומזלות ומלאכים, שנאמר 'לא תעשון אתי' – לא תעשון כדמות שמישי המשמשים לפני במרום.” דאס איז אסור אפילו על הלוח (אפילו נישט בולט).

פשט: דמות פון הימלישע קערפער און מלאכים איז אסור אפילו שוקעת/צוויי-דימענשאנעל, נישט ווי צורת אדם וואס איז נאר אסור בולטת.

חידושים:

1. וואס מיינט „דמות חמה ולבנה” – א גרויסער חידוש פון רמב"ם: „דמות חמה ולבנה” מיינט נישט ווי די זון און לבנה זענען עכט אויס (א סירקל אד"ג). דער רמב"ם זאגט בפירוש אין פירוש המשניות אז עס מיינט די צורות וואס די עובדי עבודה זרה האבן זיך פאנטאזירט אז אזוי זעט אויס די זון – למשל א מענטש מיט א רויטע פנים, אדער די לבנה ווי א פרוי מיט לאנגע האר, וכדומה. דאס זענען ממש צורות פון עבודה זרה, נישט סתם אסטראנאמישע סימבאלן.
2. דער ראב"ד האט נישט פארשטאנען דעם חידוש: דער ראב"ד קריגט אויפ'ן רמב"ם אין דעם ענין. ס'ווערט אנגעדייטעט אז דער ראב"ד האט פארשטאנען „דמות חמה ולבנה” כפשוטו – ווי די פיזישע אויסזען פון זון און לבנה. דער ראייה אז דער ראב"ד האט עס כפשוטו פארשטאנען איז ווייל

עובד, ער נעמט בלויז ארויס א שפינדל אדער כאפט אויף געלט, אבער ס'זעט אויס ווי עבודה.

3. מקור – משנה און מעשה חנה ושבעת בניה: דער מקור פאר דעם דין איז א משנה, און ס'איז פארבונדן מיט דער מעשה פון חנה ושבעת בניה, וואו דער מלך האט געזאגט מ'זאל עפעס אראפוארפן אז דער מענטש זאל זיך אראפבייגן (און דערמיט זאל ס'אויסזען ווי ער בוקט זיך).

4. פאונטען (כיפה של מקלחת מים) – מנשק: דער איסור צו טרינקען דירעקט פון א פאונטען וואס געהערט צו עבודה זרה איז ווייל ס'זעט אויס ווי מנשק – און מנשק איז שוין פריער אויסגעלערנט אלס א לאו. מ'קען טרינקען מיט די הענט אדער מיט א כלי, נאר נישט דירעקט מיט דעם מויל.

5. היסטארישער קאנטעקסט: ס'איז זייער מעגליך אז עובדי עבודה זרה האבן בכוונה אריינגעריקט קוצים אדער צוגענומען מענטשנ'ס געלט כדי זיי זאלן זיך מוזן אראפבייגן לעבן דער עבודה זרה – א טריק צו מאכן אז מענטשן זאלן אויסזען ווי זיי בוקן זיך.

הלכה ו' (צווייטער חלק): עושה עבודה זרה – מאכן אן עבודה זרה

דברי הרמב"ם: „העושה עבודה זרה לעצמו, אף על פי שלא עבדה – לוקה, שנאמר 'לא תעשה לך פסל וכל תמונה'. העושה עבודה זרה בידו לאחרים, אפילו עשה לגוי – לוקה, שנאמר 'ואלהי מסכה לא תעשו לכם'.”

פשט: דער רמב"ם שטעלט אוועק צוויי באזונדערע לאוין בנוגע מאכן עבודה זרה: (1) „לא תעשה לך” – מ'טאר נישט שאפן/איינהאנדלען פאר זיך אן עבודה זרה, אפילו מ'האט עס נישט געדינט; (2) „ואלהי מסכה לא תעשו לכם” – מ'טאר נישט מאכן מיט די הענט אן עבודה זרה, אפילו פאר אנדערע, אפילו פאר א גוי.

חידושים:

1. צוויי באזונדערע איסורים – איינהאנדלען vs. מאכן מיט די הענט: „לא תעשה לך” רעדט פון דעם עצם איינהאנדלען/שאפן אן עבודה זרה פאר זיך – דאס שליסט אריין אפילו קויפן אדער באשטעלן ביי אנדערע, נישט נאר מאכן מיט אייגענע הענט. „ואלהי מסכה לא תעשו לכם” רעדט פון דעם פיזישן אקט פון מאכן מיט די הענט – דאס איז אסור אפילו ווען מ'מאכט עס פאר יענעם, אפילו פאר א גוי, אפילו מ'גלייבט אליין נישט אין דעם.

2. העושה בידו לעצמו – לוקה שתיים: ווען איינער מאכט מיט זיינע אייגענע הענט אן עבודה זרה פאר זיך אליין, איז ער עובר אויף ביידע לאוין בבת אחת – סיי דער איסור פון איינהאנדלען פאר זיך, סיי דער איסור פון מאכן מיט די הענט – און ער איז לוקה שתיים.

3. [דיגרעסיע: פארגלייך צו מצות עשה]: א ענליכע סטרוקטור עקזיסטירט ביי מצוות עשה – ווי למשל ביי ספר תורה, וואו ס'איז דא א מצוה פון איינהאנדלען (קויפן) א ספר תורה, און א באזונדערע מצוה פון שרייבן מיט אייגענע הענט, אפילו פאר יענעם. דאס איז א מעניין פארגלייך צו דער סטרוקטור פון די צוויי לאוין ביי עבודה זרה.

הלכה ז': צורות לנוי – אסור לעשות צורות לנוי

דברי הרמב"ם: „אסור לעשות צורות לנוי, אף על פי שאינה עבודה זרה, שנאמר 'לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב' – כלומר צורות של כסף ושל זהב שהן לנוי, כדי שלא יטעו בהם הטועים וידמו שהן לעבודה.”

פשט: חוץ פון דעם איסור פון מאכן אן עבודה זרה ממש, איז דא א באזונדער איסור פון מאכן צורות לנוי – אפילו מ'האט נישט בדעת צו דינען זיי – ווייל אנדערע מענטשן קענען זיך טועה זיין.

חידושים:

דער רמב"ם'ס מהלך אין פרק ג' שטעלט אוועק דריי קאטעגאריעס פון חיוב ביי עבודה זרה:

1. **דרך עבודתה בכך** – ספעציפישע עבודה פון יענער עבודה זרה (נאר חייב פאר דער ספעציפישער עבודה זרה). ביישפילן: פעור – זיך אנטדעקן; מרקוליס – ווארפן שטיינער. אפילו מיט כוונת בזיון איז מען חייב, ווייל מ'קוקט אויפן מעשה.

2. **פיר עבודות** (זביחה, הקטרה, ניסוך, השתחואה) – חייב פאר יעדע עבודה זרה, ווייל דאס זענען עבודות מיוחדות להשם. דער טעם: „זוכח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו" – מען האט גענומען עפעס וואס באלאנגט נאר פארן אייבערשטן און אוועקגעטראגן צו אנדערע. השתחואה דארף א באזונדערן פסוק ווייל עס איז נישט „עבודת פנים".

3. **קבלת מלכות** (מקבל באלוה) – דורך בלויז דיבור, אן שום מעשה. אפילו הגביה לבנה און זאגט „אלי את" – חייב סקילה. חזרה תוך כדי דיבור העלפט נישט.

דערצו קומען נאך צוויי נידריגערע מדרגות:

4. **עובד מאהבה אדער מיראה** אן קבלה באלוה – פטור פון סקילה, אבער אסור.

5. **מגפף, מנשק, מכבד, מרביץ וכו'** – עובר בלאו (נישט חייב מיתה), סייידן דאס איז „דרך עבודתה בכך" ביי יענע ספעציפישע עבודה זרה.

און אין דער סוף פון דעם פרק ווערן אויסגעלייגט די דינים פון **מאכן עבודה זרה** (צוויי באזונדערע לאוין – איינהאנדלען פאר זיך, און מאכן מיט די הענט פאר אנדערע) און **צורות לנוי** (מיט דריי קאטעגאריעס: צורת אדם – נאר בולטת אסור; דמות שמשים – אפילו שוקעת אסור; בהמות/אילנות – אפילו בולטת מותר).

ער האט נישט געהאט דעם פראבלעם וואס דער רמב"ם האט אדרעסירט, און ער פרעגט שאלות וואס מאכן נאר זיין אויב מ'פארשטייט עס כפשוטו.

צורות בהמות, אילנות, דשאים

דברי הרמב"ם: „צורות הבהמות ושאר נפש חיה חוץ מן האדם, וצורות אילנות ודשאים וכיוצא בהן – מותר לעשותן, ואפילו היתה הצורה בולטת."

פשות: צורות פון בהמות, חיות, ביימער, גראז – אלע זענען מותר, אפילו בולטת (דריי-דימענשאנעל).

חידושים:

1. **סיכום פון דריי קאטעגאריעס:** דער רמב"ם'ס שיטה אין דריי קאטעגאריעס:

- **צורת אדם** – אסור נאר בולטת; שוקעת/ציור/אריגה איז מותר.

- **דמות חמה ולבנה, כוכבים, מזלות, מלאכים** – אסור אפילו נישט בולטת, אפילו שוקעת/צוויי-דימענשאנעל.

- **בהמות, חיות, אילנות, דשאים** – מותר אפילו בולטת.

2. **פראקטישע נפקא מינה** – **סטאטועס פון חיות:** לויט דעם רמב"ם קומט אויס אז סטאטועס פון לייבן, אקסן, אד"ג זענען מותר – אפילו בולטת. אין שולן פלעגן זיין פיקטשערס פון לייבן און אזעלכע זאכן, און לויט דעם רמב"ם איז דאס מותר. ס'איז מעגליך אז אנדערע פוסקים זענען מחמיר אויף צורות בהמות אויך – דאס בלייבט אלס אפענע שאלה (נישט אריינגעקוקט אין שולחן ערוך צו זען ווי ער פסק'נט).

כללישער סיכום: דריי קאטעגאריעס פון חיוב ביי עבודה זרה

תמלול מלא

רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ג – דרכי עבודה זרה וארבע עבודות המיוחדות לה'

הקדמה – מבנה ספר המדע והלכות עבודה זרה

אונז זענען אין דריטן פרק פון הלכות עבודה זרה אין ספר המדע. סאו די ערשטע פרק האבן מיר געלערנט וואס דער טעות פון עבודה זרה איז, צווייטע פרק האבן מיר שוין געלערנט מער א ביסל הלכות עבודה זרה, און דא גייט מען אריינגיין אין דיטעלס דרכי העבודה, וויאזוי מ'דינט עבודה זרה און אויף וואסערע סארט עבודות מ'איז מחייב.

זאגט דער רמב"ם... מ'קען זאגן אזוי ווי דער ערשטער פרק וואס איז נאר געווען די סתירה מן, נאכדעם די מגדה וואס קומט נישט אריין, און די צווייטע פרק... יעצט הייבט זיך אן ממש עיקר עבודה זרה, וועלכע איז חייב, וועלכע איז פטור, ס'איז ממש הלכה אזויווי יעדע הלכה.

הלכה א – עונשים: כרת, סקילה, און חטאת קבועה

זאגט דער רמב"ם: **כל עובד עבודה זרה ברצונו בזדון** – ברצונו מיינט סתם נאך א וועג פון מסביר זיין בזדון, ער טוט עס מרצון, להוציא וואס שפעטער גייט ער זאגן אנדערע מיני עבודות וואס מ'איז פטור – ער טוט עס ברצון בזדון, מ'ווייל דינען עבודה זרה, **חייב כרת**. דאס איז שוין אליין. **ואם היו שם עדים והתראה**, אויב ס'איז געווען עדים והתראה, באקומט מען סקילה. און פריער האט ער געזאגט אויך תליה, יא, אויך דארף מען הענגען.

שגגה ביי עבודה זרה

ואם עבד בשגגה, און אויב האט ער געדינט עבודה זרה בשגגה, דאס הייסט, וואס מיינט בשגגה? ער האט נישט געוואוסט אז מ'מעג נישט אדער... ס'איז א ביסל אינטערעסאנט בשגגה, ווייל כפירה איז דאך נישט דא אין דעם בשגגה, דאס הייסט ער ווייסט נישט אז ער איז א כופר. ער ווייסט נישט אז עבודה זרה איז נישט דער אייבערשטער. ער ווייסט נישט אז דאס הייסט

עבודה. אקעי, ער ווייסט אז דאס הייסט עבודה. ער ווייסט אז דאס איז א עבודה, אבער ס'איז נישט די זעלבע זאך ווי כפירה. יא, אקעי. **מביא חטאת קבועה**, ברענגט מען א חטאת קבועה. קבועה מיינט אייביג, נישט אזויווי ס'איז דא געוויסע מצוות אויף דעם עולה ויורד, דאס הייסט לויט וויפיל געלט מ'האט. חטאת קבועה מיינט אייביג ברענגט מען די זעלבע סארט חטאת.

הלכה ב – יעדע עבודה זרה האט איר אייגענע דרך עבודה

זאגט דער רמב"ם אזוי, וואס זענען די עבודות? וואס איז דאס וואס דער עובד איז חייב? וואס טוט ער דער עובד? זאגט דער רמב"ם: **עבודות הרבה קבעו עובדי עבודה זרה לכל צלם וצלם**, פאר יעדע סארט עבודה זרה, **לכל צורה וצורה**, פאר יעדע סארט סימבאל פון עבודה זרה, **ועבודה זו אינה כעבודה זו**.

חידוש: קרעאטיוויטעט פון עבודה זרה

איך האב באמערקט דא אז דער רמב"ם זאגט אז עבודה זרה געשעט זייער אסאך "קרעאטיוויטי". ווייל א מילא פאר מענטשן די נוצן זייערע פאנטאזיע'ס. עס זיין אלע מיני עבודות זרות יעדער מינט צעהלים וצעהלים, צורי וצורי ועדותיים שונות מיט קאלאמס, עס זיין פאר מדינים מדינים כתבי וויינאמש, עס זיין אלע מינים, ווייל אמת זענען אויף די איינס, אבער פאנטאזיעס און שקרית וואס זייערע סאך סארטן, זאלן זיין אסאך מיני עבודות פאר אסאך מיני עבודות וואס.

דוגמאות: פעור און מרקוליס

כגון איז ער מסביר, **פעור**, האט אויסגעקומען די מערסטע קריעטיוויטי קייט פירן מענטשן צו זאכן משלתיים, ווי מאכן עבודתו שיפור אדם עצמאל, אז א מענטש וואס זאלן אויפדעקן, זיי האבן מקומות המחנות פאר די עבודת זרה. אין **מרקוליס** שאוועדת די עבודה פון די עבודת זרה, איז שיעורקלער אבנים, מען זאל ווארפן פון אים אבנים, אוי סלק מפנב אבנים, אדער

אבער איך וויל צולייגן איין זאך, אז ס'מוז זיין פאר די ספעציפישע עבודה זרה די ספעציפישע דרך עבודה. דארף דער בית דין אסאך וויסן, ווייל ס'איז נישט געווען גענוג אז מ'ווייסט אלע מיני דרכי עבודות. מ'דארף וויסן פאר יעדער דרך עבודה, פאר יעדער עבודה זרה. ס'איז עקספאנענשעלי מער, ווייל ס'איז מיליאנען מיני עבודות זרות און מיליאנען מיני עבודות. אדער די סארט עבודה וואס איז טאקע אייניג ביי יעדן, וויבאלד די אלע פרטים דארף מען וויסן.

המקור: "לא תעבדם"

זאגט דער רמב"ן, "ואין זו דרך עבודת אלילים זה", און דאס איז נישט די וועג פון עבודה פון די עבודה זרה. און דער רמב"ן זאגט, "כמו שכתוב לא תעבדם". "לא תעבדם" מיינט די עבודה פאר די עבודה זרה. יעדע עבודה זרה האט זיך זיין עבודה. מ'דארף וויסן די עבודה, און דאס איז דער וועג.

הלכה ד – ארבע עבודות המיוחדות לה': זביחה, השתחוואה, הקטרה, וניסוך

ס'איז דא א מינוט, ס'איז דא א משתחוה. משתחוה איז א זאך וואס איז מיוחד, ביי סתם נישט יעדער עבודה זרה. "לא תעבדם" – יעדער משוגענער האלט אז ס'איז זיין דרך עבודה.

זאגט דער רמב"ן, "ואין זו דרך עבודת אלילים זה". דאס וואס מ'דארף דוקא די עבודה דער תרכוי, ווען א משוגענער קומט אויף מיט א דרך עבודה, מאכט עס נישט פאר יעצט יעדן א אוניווערסאל זאך אז דאס הייסט דרך עבודה, און מ'זאגט אז יעדער איינער וואס איז זיך פוער הייסט ער עובד עבודה זרה. דו קענסט נאר מאכן פאר דעם עבודה זרה, דאס הייסט נאר עבודה זרה. אבער נאמען דא, דאס וואס איז באמת האט עבודות, ווייל דאס עבודות איז לגבי עבודת השם, עס איז אמת'דיגע עבודות, און אז מ'טוט די אמת'דיגע עבודות פאר סיי וועלכע עבודה זרה, הייסט עס אייביג עבודה זרה.

חידוש: אמת'דיגע עבודות קעגן פאנטאזיע-עבודות

זאגט דער מדברים מורים דאס אז ס'קען זיין א זאך ווי ווארפן א שטיין ס'זאל הייסן עבודה, דאס איז נאר... אקעי, דער מדברים מוז עס קען זיין אז מ'איז פטור, רייט, פטור ווייל ס'איז נישט די ריכטיגע עבודה. אפשר עבודות, אז דעמאלטס איז מנוחיו פאר די געוויסע עבודה זרה וואס פאר דעם טוט מען א געוויסע עבודה. אבער... ס'איז דא א זאך וואס הייסט אייביג עבודה, וואס הייסט משתחלה... נאר, משער עבודות, הויך. אבער משתחלה וויאך מקטים אסאך די פיר עבודות, זיך ביקן, אדער שכתן א קרבן, אדער מקטר זיין קטורות, אדער גיסן מיין אדער מיין, ביז זענען פיר עבודות וואס הייסט עבודת ביי עבודת השי"ל. דאס זענען אמת'דיגע עבודות.

פירוש: מקטר מיינט פארברענען

וואס טייטשט מקטר? מקטר קטורות. נאר מקטר קטורות. איך מיין אז דער מקטר מיינט פארברענען א קטורת, וואס מען פארברענען עניטינג אויף די קטורת. א קטרה מיינט נישט נאך אויפ'ן קטורת. א קטרה מיינט פארברענען אפשר וואס דאך זענען ווייכעסט שעכטן, און א קטרה איז פארברענען. זיי לייגן דארפן איז מיינע פארברענט. אקע און זיי מיינעך, ווייס נישט.

די פיר עבודות זענען אוניווערסעל

די עבודת דאס הייסט עבודת אין בי שמים אדער אפשר הייסט דאס אוניווערסעל עבודה, אזוי ווי דאס איז מחייב אויף אלע, אבל עובד ועכן מיר ארבע עבודות אילו לעכר, מכל מין עבודת זרה, איינע פון דעם מין עבודת איז נישט קיין חילוק צו וועלכע מין עבודת זרה חייב, אבא פשע אין דרך אב דת וכך אפילו די אב די זרה איז נישט אנגענומען אז דאס איז דער דרך העבודה, אבער דאס הייסט דער דרך עבודה בכלליות, און אויף דעם איז חיים אויף סיי וועלכע עבודי.

הלכה ה – המקור פון "זובח לאלהים יתרה"

דאך נישט פארוואס? קודם גייט ער מעשט זיין א דוגם, און נאכטעם גייט ער ברענגט דיר איין? לפעמים איינער האט מנסך געווען, האבן געמאכט נסכים. לפעמים איינער איז זובח געווען, ער האט גע'שחט'ן א קרבן למרקוליס.

אוועקגעמען שטיינער פון אים. והרבע עבודת כגון עלי תיקני, נאך אזעלכע ווירד עבודות וואס זיי ווען משקן מען פאר שרצלמים.

הלכה ג – דרך עבודתה: מ'דארף דינען לפי דרך העבודה

עס זאגט די רמבי האבן, א גם דער זעט אויס ווי עס איז פארלאזנישט קיין אחלה'דיגע וועג פון דינען אזא. ס'נאייין ארום אים. די ערסטע וואס ער זאגט שוין, הייבט אן פארקערט. אבער ליינגע און טופעך. א פוער עצמה למקילות, איינער אנטדעקט זיך אויף פאר די עבודה זרה וואס הייסט מרקילות, אדער ער זאל א געבן... ער טוט נישט וואס מ'דארף טון. ער זאלט ער נישט מיינען אז יעדע עבודה וואס יעדער געטשקע איז איינגעפאלן, מ'טוט עס פון עניגע געטשקע איז מחיר? ניין.

נאכאמאל, פער איז די עבודה, ווי פאר אן עצמה לו. סאוי אויב איינער טוט פאר פאור דער עבודה פאר פאור, הייסט דער עבודה זרה פון פאור. אבער אויב איינער טוט אנדערש, און ער טוט די עבודה פון פאור, טוט ער פאר מארקילות, אדער פארקערט, וושבי זרה געבן לפוער פטר, ווייל ער האט נישט געדינט דרך אבודתא. מ'דארף חיים, עטשו יא ודותו דרך אבודתא.

המקור: "איכה יעבדו הגוים"

שוין עמר, איך יבדי הגוי מאל את הילה והם, וויאזוי דינט די גוי די עבודה פאר די ריכטיגע עבודה פאר די ריכטיגע עפגאט, ווען עס איז גיין גיין עוני, דעמאלט איז מחי. פאר אינטערסאנט, דער זעלבע פסק האט דערפריער געברענגט פון דעם, פון דעם טאר מען נישט לערנען אויף די זרה, ווייל ווער איז קיין גיין ענין? אבער דא זעהט דער מני זרה ענין, זאגט ער...

בית דין מוז וויסן דרכי עבודות

כדי א יוסף קומט אויס אז עס איז דא אזויפיל מיני עבודי זרה, און אזויפיל מיני עבודת, כדי מיר זאל קענען דאן זיין די דינים... און נאר אויב ער טוט לפי הלכות עבודה זרה. אויב א בעלן מאכט זיך אן אייגענע מנהג, קען ער נישט מאכן אן אייגענע מנהג.

דארף וויסן בית דין ליידער דרכי עבודות. ס'איז נישטא קיין ספק אז אן עובד עבודה זרה איז ער נישט עד שידעו דרך עבודתה. זאגט ער, דארף דער בית דין וויסן דרכי עבודות כדי צו וויסן אז דער מענטש האט עובר געווען דרך עבודתה.

חידוש: בית דין דארף אליין וויסן – קיין "עקספערט וויטנעס" נישטא

אמת, מ'קען טראכטן פארוואס דארף דער בית דין אליין וויסן? מ'קען אייביג ברענגען עפעס אן עובד עבודה זרה און פרעגן וויאזוי דינט מען די עבודה. אבער מיר גייען לערנען נאך אין סנהדרין, אוודאי, א סנהדרין דארף אליין וויסן אלעס. ס'איז נישטא אזא זאך אין די אידישע סנהדרין וואס מ'רופט אן אן "עקספערט וויטנעס", וואס דער בית דין זאל זיך פארלאזן, א טראסט וואס יענער פארקויפט זיך. ס'איז דא אזא זאך ווי א גוי משלח לפי תומו על האמונה. העלאו, וואס האט עס צו טון? א בית דין וואס ווייסט נישט עפעס פרעגט ער זיינע עדים. ניין, ס'איז נישטא אזא זאך, ס'איז נישט אמת. אויף פארשטיין די ריאליטי איז נישטא אזא זאך. אויף עדות איז דא סארט עדות, אבער א בית דין וואס פארשטייט נישט די נושא, ער טאר נישט פסק'ענען. פון דעם גייען מיר לערנען שפעטער, ער דארף לערנען נאך כישוף.

די זעלבע זאך, שלוש שורות בסנהדרין, נישט שומעין מפי התורגמן. אפילו א טרענסלעיטער וואס זאגט וואס די עדים זאגן איז נישט כשר אין א בית דין. א אידישער בית דין דארף זיין ער אליין דער מבין. אויב ער זאגט איך האב עס געהערט פון דעם מבין, ארבעט עס נישט. אזויווי מיר האבן פריער געלערנט אז דער בית דין דארף הערן פון די עדים פונקטליך די הגדה.

ס'איז גערעכט אז אפשר רעדט מען דא פון ממש א דין בית דין. אויב ס'איז סתם על מנת דמילתא קען זיין, אבער א דין בית דין, דארף דער בית דין אליין זיין מבין. דער בית דין אליין דארף זיין בקי אין הלכות עבודה זרה. ער דארף וויסן וויאזוי איז מען יוצא לפי שיטת עבודה זרה זייער עבודה, און נאר נאכדעם קען מען ממשיך זיין.

דער עקספאנענשעלער אומפאנג פון דעם וויסן

און נישט זיין חייב מיתה איז אן אנדערע זאך, דאס איז דער טרינקער. אה, אקעי, לאמיר זען. איך גיי נעמען "לא תשתחוה לאל אחר".

Speaker 2: ניין, ניין.

Speaker 1: יא.

Speaker 2: דאס איז אמת אויף זריקה.

Speaker 1: איך פיר אויס ביז די ענד פון די הלכה. "וכן המשתחוה לאל אחר חייב, שנאמר 'לא תשתחוה לאל אחר'". ער שטייט דא אויך אין ביידע זאכן "לא תשתחוה לאל אחר". פארוואס שטייט דא ביידע די זעלבע שאלה, און וואס עפעס לויט די השתחואה?

Speaker 2: ניין, גוט.

Speaker 1: "וכן הדין למקטר ולמנסך". וואס גייט ער צו?

Speaker 2: "וכן הדין למקטר ולמנסך".

Speaker 1: דער רמב"ם, זורק ומנסך אחד הוא. ס'איז איין מין זאך. וואס הייסט זורק?

Speaker 2: וואס קומט דאס דא אריין סתם?

Speaker 1: סתם שפריצן, אזויווי שפריצן בלוט.

Speaker 2: און שפריצן בלוט און שפריצן וויין איז דאס זעלבע ביי דיר. האסט דאס געוואוסט?

Speaker 1: פארוואס זאל זורק זיין חייב?

Speaker 2: ווייל ס'איז אן עבודה להשם.

Speaker 1: דארף שטיין דא אויף כל עבודה שמייוחדת להשם. זורק איז אויך אן עבודה מיוחדת להשם.

Speaker 2: יא, אבער איטש וואן פון דעם האט א ראייה.

Speaker 1: איך פארשטיי נישט. וואס איז די קשיא?

Speaker 2: פארוואס דארף מען האבן עקסטערע ראיות טאקע?

Speaker 1: אויף וואס?

Speaker 2: אויף השתחואה און אויף...

Speaker 1: ער האט געזאגט, פון "זובח לאלהים יחרם" ווייסן מיר אז יעדע זאך וואס איז דרך עבודה להשם, אויב טוט מען עס לעבודה זרה איז חייב. און פארוואס שטייט נאך דא "לכך נאמר"? און פארוואס זאגט ער נאך וואס זורק ומנסך אחד הוא? איך וויל פארשטיין.

Speaker 2: איך ווייס נישט. איך ווייס נישט. איך ווייס נישט. דאס איז... מ'מעטשעט זיך וועגן דעם. די מפרשים, מיר גייען גיין ווייטער, מיר דארפן ענדיגן היינט. אממ... איי דאוונט נאו.

Speaker 1: אה, אפשר דא איז א שטיקל מעטשעפעניש. איך ווייס נישט. איך ווייס נישט. איך דארף דאך נישט... איך ווייס דאך. איך ווייס דאך. איך דארף דאך נישט ברענגען צוויי מקורות, איך קען מאכן אז ס'איז גענוג איין מקור. נו.

דיסקוסיע: פארוואס איז השתחואה באזונדער פון די אנדערע עבודות?

Speaker 1: איך טראכט אפשר אזוי, אז מקטיר און מנסך און זורק און די אלע זאכן זענען ענליך צו השתחואה. דאס איז אן עבודה וואס מען טוט דורך כהנים אויפן מזבח. השתחואה איז נישט א חלק. אן עבודה פון השתחואה טוט מען נאר אום... ווען איז דא השתחואה? יום כיפור, אבער השתחואה לשם בהה הקודש. אבער השתחואה איז א זאך וואס שטייט אין דעם... ס'איז א מצות עשה, אדער... ס'איז אן עבודה, איך ווייס נישט. אבער ס'איז נישט די עבודה אין די עזרה פארן בית המקדש. וועגן דעם ווען מען קומט אין בית המקדש, זעט מען אייביג די זאכן, זובח, מקטיר, ומנסך. השתחואה לערנט מען ארויס פון "לא תשתחוה לאל אחר". וויבאלד זובח, מקטיר, ומנסך גייט עס צוריק צו ווי אזוי ער האט אנגעהויבן. וויבאלד זובח, מקטיר, ומנסך, אז דאס הייסט אייביג דרך עבודה.

הז"ל זאגן שנעמר, וואס שטייט אין פסוק "זובח לאלהים יחרם". דער וואס דינט, דער וואס איז זובח, אדער ער טוט א זביחה פאר סיי וועלכע אלהים אחרים, יחרם. יחרם איז לשון פון מיתה, קומט אים עונש. פארוואס? ווייל בלתי לה' לבדו, נאר פאר'ן אייבערשטן אליין מעג מען מאכן זביחה.

קשיא: פארוואס דוקא זביחה?

און דער רמב"ם איז מסביר, זביחה איז בכלל נישט די עבודה פון די עבודה זרה. פארוואס זאגט דער פסוק דייקא זביחה? ס'איז דאך נאך וועגן פון דינען צו אלהים אחרים וואס איז מען חייב. וואס איז עפעס זביחה בכלל עבודה זרה? "זובח לאלהים יחרם", פארוואס האט די תורה אויסגערעכנט זביחה ספעציפיקלי?

תירוץ: מה זביחה מיוחדת – שהיא עבודה לה'

לאמיר נאך צו זאגן אזוי, מה זביחה מיוחדת, וואס איז מיוחד דערביי זביחה? שהיא עבודה לה'. און אויף דעם איז חייב דער זובח לאל אחר, צו סיי וועלכע אל אחר, איז ער חייב סקילה, בין שהיא דרך עבודתו בזביחה בין שאינו בזביחה. ארויסצולערנען פון דעם אז אף כל עבודה שהיא מיוחדת לה', יעדע עבודה וואס איז מיוחד לה' שמו, אם עבד בה לאל אחר, בין שהיא דרך עבודתו בכך בין שאינה בכך, חייב עליה. פון דעם פסוק "זובח לאלהים יחרם" לערנט מען ארויס אז יעדע זאך וואס איז די מיוחד'דיגע עבודה לה' איז אויב טוט מען עס פאר עבודה זרה איז מען חייב.

הלכה 1 – המקור פאר השתחואה: "לא תשתחוה לאל אחר"

שנאמר "לא תשתחוה לאל אחר".

אה, נאך א מקור. סאו דאס איז איין מקור אויף זביחה. יעצט וואס איז מיט די אנדערע? מ'האט געזאגט דאך פיר זאכן: זביחה, משתחוה, מקטיר און מנסך. אף כל זביחה, וואס איז מיט די אנדערע זאכן? וואס איז די מקור פאר די השתחואה?

ניין, אבער יעדע זאך וואס איז מיוחד לה'. זייער גוט, אבער ער ברענגט אמת. אבער ער קען אפשר מיינען עבודה שמייוחד לה' פון דעם פאמיליע, אזויווי די עבודות וואס מ'טוט אין בית המקדש. ער ברענגט נאך א ראייה, איך ווייס נישט. איך מיינן אז זובח מיינט ער ברענגט אריין אלעס וואס איז ענליך צו דעם וואס מ'טוט אין בית המקדש: זביחה, הקטרה און נסך. ניין, ניין, אבער... אה, אקעי, לאמיר זען. איך גיי נעמען "להשתחוות לאל אחר". יא. דאס איז אמת אויף זריקה. פיר אויס ביז די ענד פון די הלכה.

איך גיי נעמען "להשתחוות לאל אחר". עס שטייט אויך אין פסוק "לא תשתחוה לאל אחר". לכאורה דארף מען דאך ווארטן די זעלבע שאלה, וואס איז עפעס דוקא השתחואה?

ניין, גוט. ויהא הדין למכחיש ולמנאץ, עס גייט ארויף צו וויכוח.

הלכה 2 (המשך): מקורות פאר די פיר עבודות – זביחה, השתחואה, הקטרה, ניסוך

Speaker 1: און איך וועל זאגן נאך א מקור. די זאכן, נאכאמאל, חייב אויף משתחוה לאל אחר. סאו דאס איז איין מקור אויף זביחה. יעצט וואס איז מיט די אנדערע? מ'האט גערעדט אסאך די פיר זאכן: זביחה, משתחוה, מקטיר און מנסך. אויף כל זובח, וואס איז מיט די אנדערע זאכן? וואס איז די מקור פאר השתחואה?

Speaker 2: ניין, אבער יעדע זאך וואס איז מיוחד להשם.

Speaker 1: זייער גוט, אבער ער ברענגט אמת. אבער ס'דארף זיין אן עבודה מיוחדת להשם פון די פעמיליע פון אזויווי די עבודות וואס מ'טוט אין בית המקדש, ווי הקטרה און ניסוך?

Speaker 2: איך ווייס נישט.

Speaker 1: ער ברענגט נאך א ראייה, איך ווייס נישט. איך מיינן אז זובח מיינט, מ'ברענגט אריין אלעס וואס איז ענליך צו דעם וואס מ'טוט אין בית המקדש, ווי זביחה, הקטרה און ניסוך.

מקל ווערט נישט אסור. פארוואס? אין זריקת המקל כאין זריקת הדם. זריקת המקל הייסט נישט ענליך צו זריקת הדם, שרייבט דער רמב"ם, כי מאיש, ס'איז גארנישט געשען א טשענדזש אין די מקל. ביי דם איז פזר, ממילא איז עס נישט קיין ענליך צו זריקה, ממילא די מקל בלייבט מותר. דאס איז דער רמב"ם'ס הלכה אויף דעם. אויך איז אפשר דא מחלוקת תוספות רמב"ם, דאס איז וואס ס'שטייט דא.

הלכה ט': מקבל עליו באלוה – קבלת מלכות עבודה זרה

Speaker 2: אקעי, יעצט גייען מיר לערנען נאך א הלכה. מיט אנדערע ווערטער, מיר האבן געלערנט יעצט צוויי מיני וועגן וויאזוי מ'קען דינען עבודה זרה: אדער דרך עבודתה, אדער דורך פיר אדער ענליך צו די פיר סארטן עבודת השם וואס מיר האבן געלערנט. יעצט גייען מיר לערנען נאך א וועג וויאזוי מ'קען דינען עבודה זרה, וואס איז קיין איינע פון די זאכן נישט. וואס דאס איז? **המקבל עליו אחד מכל מיני עבודה זרה באלוה.** איינער איז מקבל מרות פון אן עבודה זרה, ער זאגט "דו ביסט מיין גאט". איך גיי דיר זאגן, יא, אזוי ווי "אלה אלהיך ישראל" וואס די אידן האבן געזאגט. אפשר דאס איז געווען. ביים עגל האט מען נישט... ס'שטייט יא מ'האט געשאכטן זבחים, אבער קען זיין אז די שחיטת זבחים איז אפשר געווען "הג לה' מחר", קען זיין אהרן האט נישט געוואלט מ'זאל שעכטן פאר'ן עגל, קען זיין די עבודה איז געווען די "אלה אלהיך ישראל" אליין. ביידע, ס'איז זיכער אז דאס האט געמאכט אן עבודה זרה לויט די כוונות.

אקעי, וואס איז מקבל עבודה זרה באלוה איז חייב סקילה? פארוואס איז ער חייב סקילה? דאס איז דאך נישט... ליאלך, וואס איז די מקור פון דעם? ער ברענגט נישט קיין מקור. וואס איז די מקור אז מקבל באלוה איז חייב? ס'שטייט אין די משנה, אבער וואס איז די מקור פון די פסוק? דער רמב"ם ברענגט נישט קיין פסוק. ער ברענגט א פסוק אויף "לא תעבדם", אויף "לא תשתחווה". ער ברענגט נישט אויף א מקבל עבודה זרה בעל כרחו.

מקבל עבודה זרה איז אזוי ווי ער זאגט, לאמיר זאגן א קבלת המלכות, קבלת אל מלכות עבודה זרה. זאגט דער רמב"ם, "**ואפילו הגביה לבנה ואמר לה אלי אתה, הרי זה חייב בדיבור זה**", אדער אזא סארט לשון וואס איז א לשון פון קבלת בעל כרחו, איז חייב. ער האט אפילו נישט געווען קיין עבודה זרה פארדעם, מען האט יעצט געמאכט די עבודה זרה, ער האט גענומען א שטיין און ער האט געזאגט... ניין, ער מאכט די עבודה מיט די עבודה זרה ביחד. די עבודה איז די קבלת בעל כרחו, דאס אליינס איז אן עבודה, ער נעמט א בריק און ער זאגט "דו ביסט מיין גאט". מאכן א בריק פאר דיין גאט, דאס איז די איסור, דאס איז די סקילה.

זאגט דער רמב"ם ווייטער, "**אפילו חזר בו תוך כדי דיבור**", אויף דעם העלפט אויך נישט קיין חזרה תוך כדי דיבור, אזוי ווי מיר האבן פריער געלערנט לגבי מגדף, ער זאגט "אין זה אלי", ניין, איך צי צוריק, דאס איז נישט אלי, "**אין חזרתו כלום אלא נסקל**". אויב ער האט נישט די חזרה, אלא נסקל, ער באקומט מלקות. ניין, סקילה, ער באקומט סקילה. זייער גוט.

הלכה י': עובד דרך בזיון – פעור און מרקוליס

Speaker 2: אויב עובד עבודה זרה כדרכה, א לבנה דינט מען עבודה זרה כדרכה, אפילו עשה דרך בזיון, אפילו ער האט געמיינט צו... לאמיר זאגן ער גייט דורך א פער און ער וויל מבזה זיין די פער, אבער אויב דאס איז די דרך עבודתו העלפט נישט דאס וואס ער האט געמיינט דרך בזיון, און ער איז חייב. כיצד? כיצד? **די פער עצמו לפעור כדי לבזותו, או שזרק אבן למרקוליס כדי לבזותו, הואיל ועבודתו בכך, חייב.** אבער ער איז א שוגג, ווייל ער האט זיך נישט געמיינט צו זיין מחבר צו זיין. אפילו ער האט זיך נישט מקבל געווען מרות, אבער ער איז חייב ווייל דאס הייסט א דרך עבודה, ממילא איז ער אן אונס אדער א שוגג. ער האט נישט געוואוסט, ער האט נישט געוואוסט אז דאס איז די דרך עבודתו, ממילא טוט ער נישט אבער ס'איז דאך א געוויסע מזיד דא, ווייל ער וויל דאך אים מבזה זיין. ס'איז אים נישט אנגעגאנגען, דאס איז די פראבלעם, ס'איז אים נישט אנגעגאנגען אז דאס איז פונקטליך וואס די געטשקע וויל, ער האט ליב בזיון.

Speaker 2: אקעי, אזוי שטייט טאקע אין די כסף משנה בערך אזוי ווי דו זאגסט, אז דאס איז אן עבודת פנים, השתחואה איז נישט קיין עבודת פנים, ממילא דארף מען אן עקסטערע פסוק. אבער ס'איז דא א לאנגע כסף משנה וועגן דעם, אז מסתמא איז דא נאך וואס צו טראכטן וועגן דעם.

הלכה ד (המשך): סיכום די כללים פון די פיר עבודות

Speaker 2: זאגט דער רמב"ם ווייטער... אדער דאס איז אלץ חלק פון די כללים. די כללים זענען אבער מוסכם, יעדער איז מסכים, דאס איז דער כלל. א זאך וואס איז עבודתה בכך איז מען מחייב נאר פאר די וואס עבודתה בכך, און די פיר עבודות, דאס הייסט משתחווה, זבחה, מקטיר, ומנסך, איז מען חייב פאר עני עבודה זרה. דאס איז די הלכה. אקעי.

יעצט גייט דער רמב"ם זאגן געוויסע פרטים אויף די נושא פון די עבודות. ס'זעט אויס אז די פיר עבודות האט אויך עפעס א סיבה, ווייל ס'איז 'לה' לבדו". כ'מיי, די עבירה דערפון איז ווייל דו האסט גענומען עפעס וואס באלאנגט פארן אייבערשטן און האסט עס אוועקגעטראגן אין ראנג פלעצער. אזוי זעט אויס. "כי לא יחיה זובה לאלהים בלתי לה' לבדו". ס'איז עבירה געווען אויף די "בלתי לה' לבדו". מה שאין כן אנדערע עבודות איז נישט "בלתי לה' לבדו", נאר די עבירה איז ווייל דאס איז די וועג פון דינען די עבודה זרה.

הלכה ז': פרטים אין ניסוך און שחיטה

Speaker 2: סוף אסור לעשותה, אויב ער איז נישט חל על וידוי המרגלים. אויב ער איז מנסך געווען על וידוי המרגלים, איז נתחלץ החיוב, ווייל דאס הייסט נסך. דאס הייסט נסך, אה, אבער דאס איז א דבר מבזוה, אבער ס'איז א חילוק, ס'טוישט נישט די הלכה. אזוי זאגט די רמב"ם.

שוחט לה על גבה פטור, ס'וועט מיינען אז דאס הייסט שחיטה, אבער דאס הייסט נישט קיין שחיטה. ער האט נישט קיין הוספה ודוסה בכך, ווייל ס'דארף זיין ענליך צו די שחיטה אדער ענליך צו נסך. ס'איז א חידוש אז אפילו צואת המרגלים קען הייסן נסך.

וכן אם שחט לה בהמה מחוסרת אבר פטור, ווייל דאס איז א פסול לעבודה. אבער די סארט פסול אין נסך זאגסטו אז דאס וואלט אויך געווען פסול אין נסך. די רמב"ם האט טאקע א גענצליכע מהלך, און די רמב"ם זאגט אז ס'מאכט נישט קיין סענס, וויאזוי קען זיין אז צואה איז בעסער ווי מחוסרת אבר? די רמב"ם האט טאקע נישט שווער געווען דאס. ס'איז דא א גאנצע גמרא, און אונז גייען נישט אריינגיין דערין ווייל איך האב נישט קיין צייט. אבער דרך עבודתה בכך איז פארשטייט זיך, ווייל דא קען זיין עניטינג, אפילו אזוי פוערט צו די פארט. אבער די זביחה דארף דאך זיין א דין זביחה, סאו די רמב"ם זאגט אז שוחט חגה או בהמה מחוסרת אבר איז פטור. ס'איז נישט א גאולה למעשה, די גאונים האבן אסאך שאלות וועגן דעם. סאו יעדער איז שוין שטעקן זיין לוקא מורא הערה.

הלכה ח': שובר מקל בפניה – דרך עבודתה בכך, און דין איסור הנאה

Speaker 2: זאגט די רמב"ם ווייטער, אבער די זורה של עבודת מוסד במקל, אבער די זורה וואס די דרך העבודה איז מיט א שטעקן איז **שובר מקל בפניה חייב,** ווייל דאס איז די דרך עבודה. אבער אויך איז די דרך עבודה, די שטעקן איז געווארן א נאסר, פארוואס? ווייל מ'האט עס צובראכן, האט מען געטון אן עבודה. איז די שטעקן געווארן א זאך וואס איז געווען א נאסר. ס'איז די בחינה זבחה, מ'האט געשלעכט די כבודות. אפילו עבודתה איז, זאגט די רמב"ם. נאר עפעס האט ער געטון איינע פון די פיר עבודות ווערט דער זאך נאסר? נישט א פיר עבודות, א זריקה אדער א הקטרה, א שחיטה, א ניסוך, ווערט עס נישט נאסר גארנישט. נאר איינע פון די זאכן וואס קענען זיין אזוי ווי התקרבות.

ס'איז דא א רמב"ם, **זורק מקל בפניו חייב.** פארוואס איז ער חייב? ווייל ער האט געטון א דרך עבודה, ווייל ס'איז ענליך צו זריקה פון דם. ניין, ניין, מ'רעדט חייב אויב נושא ומקל. נאכאמאל, עובד נושא ומקל איז חייב ווייל ס'איז דרך עבודתו כז. אה, דו גייסט ער זאגן חייב ווייל דאס איז דרך עבודתו, דאס איז די עבודה פון די עבודה זרה. אבער ביי איינער נאסר, אז א

איז ער דעמאלטס א פראבלעם אויף די עבודה זרה, אדער איז ער נאר בעבודות, אבער יראתו מאהבה ומיראה איז נישט געווען קיין קבלה באלוה, איז ער פטור.

איך מיינן אז דער פטור איז פטור אבל אסור, איך ווייס נישט צו ער מיינט אז ס'איז מותר. ער איז פטור פון סקילה, אבער ער טאר עס נישט טון נאך אלץ. ס'איז נישט מותר זיין אן עובד עבודה זרה. וואס רעדט ער דא? איך מיינן אז מ'האט שוין געלערנט. ס'איז נישט קיין וועג צו טון עבודה זרה.

חידוש הרמב"ם: גדר קבלה באלוה

על כל פנים, דאס איז זייער אן אינטערעסאנטע שיטה פון רמב"ם, אז דער רמב"ם האט געהאלטן אז ס'איז שייך א מענטש וואס האט מורא פון עבודה זרה, ער האלט אז די עבודה זרה האט א קפידא, ער קען א קפידא האבן אויף אים, איך ווייס, אדער ער האט אן אהבה.

אינטערעסאנט, ביי אהבה טייטשט ער נישט "שמא יטיב לו", ער טייטשט "מטיב ומריע", דאס טייטשט מיראה. אהבה מיינט נישט מיראה, דאס איז אן עונש. ליבן די געצקע און ער איז מקבל זיין באלוה.

ניין, איך וויל זאגן, ער טייטשט נישט ביי אהבה "שמא יטיב לו", אדער ביי יראה "שמא ירע לו". ביי יראה איז אליינס "שמא יטיב וירע לו", כמו שאדם מדמה שהוא מטיב ומריע. אהבה מיינט ער האט עס ליב, אבער נישט ער האט עס ליב געטליך, ער האט עס ליב ווייל ס'איז שייך, איך ווייס. ער האט ליב די עבודה זרה אליינס.

און וויבאלד ס'איז דא אזא זאך א מענטש וואס האט מורא, ער האלט אפשר די עבודה זרה האט א כח, ער קען אפשר טון, אבער ער זאגט נישט, ער איז נישט מקבל באלוה. אויך דא ביי יראה קען אפשר מיינען אזוי ווי מענטשן זאגן, לאמיר זיין סעיף, ווער ווייסט, אפשר די באבא, אפשר קען ער עפעס זען, אפשר האט ער עפעס א כח. אדער אפשר טאקע, ער מיינט טאקע, כמו שאדם מדמה, ער האט אן אמת'דיגע מורא, אפילו נישט אלס ספק, נאר כאטש איז ער פטור ווייל ער האט נישט מקבל געווען באלוה.

סאו דער רמב"ם פארשטייט אז קבלה באלוה איז נישט די זעלבע זאך ווי גלייבן אז ס'האט עפעס א כח, וואס קען זיין ס'האט טאקע עפעס א כח. די איסור איז צו דינען. אדער מקבל זיין בליבו וואס איז א סארט עבודה.

שוועריגקייט פון אנדערע מפרשים

די אנדערע מפרשים האבן זיך טאקע שטארק געמוטשעט, זיי האבן נישט פארשטאנען אז ער זאגט אז "מהבהב" שטייט אין די גמרא מיינט מענה, מהבהב פנים פון די עובדי עבודה זרה. ווייל אויב גלייבט ער אליין אין די כח פון די עבודה זרה, איז דאס אליין א סארט עבודה זרה. אזוי האבן זיי פארשטאנען, אבער אין די ענדע שטייט דער רמב"ם הלכה למעשה, און ווייטער פרגען די רבנים וואס ער זאגט וועגן דעם גילוי פנים.

יא, ווייל מ'קען פארשטיין, דער רמב"ם האט דאך געזאגט אז ס'איז טאקע דא, די כוכבים קענען האבן עפעס א געוויסע כח. ער זאגט שוין, מ'דארף נישט גלייבן אז דאס איז דער גרעסטער כח. ער זאגט קיינמאל נישט אז ס'איז עכט מטיב ומריע. מ'דארף פארשטיין וואס דער טייטש מטיב ומריע, אבער דעם זאגט ער אלעמאל, ס'איז דמיון של עובדיה. ס'איז מנהיג את העולם, נישט די צורה, רייט? דער כוכב. דא רעדט מען פון די צורה. נישט די צורה, די צורה טוט נישט גארנישט לויט דעם רמב"ם. דער כוכב איז עפעס. אבער מ'דינט דאך נישט די כוכב, מ'דינט די צורה געווענליך על כל פנים.

שייכות צו עבודת ה'

אקעי, על כל פנים דאס איז די שיטת הרמב"ם, און מ'קען זיך אסאך מסתפק זיין אין דעם. ס'איז געווען אסאך אחרונים וואס זאגן אז פון דעם לערנט מען אז אויב איינער דינט דעם אייבערשטן, ער האפט און ער האט ליב דעם אייבערשטן, אבער ער איז נישט מקבל עול מלכות שמים, קען מען לערנען אז ס'איז נישט... ס'איז א ווארט פון ר' הוטנער. עניוועיס, וועגן דעם מאכט אזוי נישט מיט, ס'איז אנדערע אחרונים. אקעי.

אקעי. ניין, ער האט נישט געזאגט אז די געטשקע האט ליב, ער האט געזאגט אז די פערור האט ליב אז מען איז זיך מתפנה, אז מען איז זיך מתפנה אלס עבודה, נישט לבזותו.

דער וואס האט דאס געטון להוציא לעז העלפט נישט, ווייל דער וואס איז להוציא לעז, ער איז להוציא לעז. ער מיינט נישט להוציא לעז, אבער ער איז להוציא לעז.

דער חבר זאגט, ס'איז נישט קיין אזא שיינע זאך ווי פועל ועושה ופועל. ניין, אבער דער וואס טוט עס ווייל ער מיינט אז דאס איז די

הלכה יא: העובד עבודה זרה מאהבה או מיראה

דברי הרמב"ם:

"העובד עבודה זרה מאהבה, כגון שחשק בצורה זו מפני מלאכתה שהיתה נאה ביותר, או שעבדה מיראתו לה שמא תרע לו, כמו שהם מדמין עובדיה שהיא מטיבה ומריעה – אם קיבלה עליו באלוה, חייב סקילה. ואם עבדה דרך עבודתה, או באחת מארבע עבודות, מאהבה או מיראה – פטור."

ביאור הדין

ווייל ער גלייבט דערין, ער טוט נישט לבו זועתו. איך קוק עס אן ווי א ביזיון, אבער ער האט אין קאפ גאנץ א פילאסאפיע פארוואס דאס איז די ריכטיגע וועג. מענטשן טוען זאכן וואס דו קוקסט אן ווי א ביזיון, זיי מיינען אז ס'איז גאר א גוטע זאך.

אקעי, יעצט קומט נאך אן אינטערעסאנטע הלכה. אויב איינער דינט עבודה זרה אבער נישט מקבל לו לאלוה, נאר העובד עבודה זרה מאהבה, ווייל ער האט עס ליב. ער ווייסט דאס איז נישט קיין גאט, נאר איך האב ליב די זאך, איך האב ליב די עבודה זרה.

כגון, זאגט דער רמב"ם, כגון שחשק בצורה זו מפני מלאכתה שהיתה נאה ביותר. ס'איז דא עפעס א געטשקע וואס אנדערע נעמען עס אן פאר עבודה זרה, אבער ער גלייבט נישט אין דעם אלס עבודה זרה, אבער ער האט זייער ליב, ס'איז א זייער שיינע סטעטשוו.

די עבודה לכאורה, נישט נאר די... אה, די סטעטשוו אליינס. די צורה איז שייך, שהיתה נאה, אדער די מלאכה איז שייך. די נאה גייט ארויף אויף מלאכה אדער אויף די צורה. מלאכה מיינט לכאורה, אויב דו ביסט גערעכט, מלאכה מיינט די מלאכת מחשבת, די וועג וויאזוי מ'האט עס געבויעט.

ובמילא געט ער עס א קרבן. אויף אמאל געט אזא מענטש, "וואו, אזא שיינע סטעטשוו, איך מיינן איך זאל איך געבן א קרבן"? וואס קומט עס אריין? ס'איז פאני, ניין? לאמיר זאגן נישט קרבן, נאר... לאמיר זאגן ער בוקט זיך. ער קישט עס, יא. א קישן האט מען אלעמאל געזען, ס'איז נאר א לאו. אה, אקעי.

איך ווייס נישט, זייער אינטערעסאנט. אוי, לאמיר זען וואס דער רמב"ם זאגט. או שעבדה מיראה, ער האט מורא פון די עבודה זרה, שמא תרע לו, אפשר וועט אים די עבודה זרה שלעכטס טון, ער איז נישט מקבל עליו לאלוה, אבער ער האט מורא אפשר האט די עבודה זרה עפעס א כח, עפעס א כח, אבער נישט באופן וואס הייסט עבודת אלילים.

כגון, כמו שאדם מדמה בעובדיה שהוא מטיב ומריע. זייער גוט. סאו ער האט מורא דערפון, אבער ער איז נישט מקבל עליו באלוה.

הדין: קבלה באלוה לעומת עבודה בלא קבלה

זאגט דער רמב"ם, אפילו ער האט מקבל געווען ווייל ער האט מורא, אדער ווייל ער האט עס ליב, סאו זאלסטו שוין יא זיין חייב סקילה. אבער אויב איז עס נישט קיין עבודה זרה, ממילא אפילו ער איז מקבל עליו באלוה, קומט אויס אז אויב ער עובד'עט עס בדרך עבודה זרה, איז ער נישט חייב.

נישט, ולא קיבלו עליו באלוה. אויב ער האט קיבלו עליו באלוה איז ער חייב סקילה, אפילו אויף די אליינס, און כל שכן אויב ער טוט עבודות. אויב ער עובד'עט עס, טוט ער איינס פון די עבודות, און ער האט נישט קיבלו עליו באלוה, איז ער פטור.

הלכה יג: מראית העין ביי עבודה זרה

זאגט דער רמב"ם א הלכה, אן אינטערעסאנטע הלכה. וואס איז אויב איינער... זאגט דער רמב"ם, איך מיינ, נישט וואס איז די גדר פון עבודה זרה. לאמיר עס לערנען. יא, שלא יכוף. דאס איז דאך אן ענין פון מראית העין וועגן עבודה זרה. מ'טאר נישט אויסקוקן ווי דו בוקסט זיך. און די הלכה לערנט מען ארויס פון... עס איז א משנה, אבער ביי די מעשה פון חנה ושבעת בניה שטייט אזוי. דער מלך האט געזאגט, "אראפוארפן עפעס און דאס אראפבייגן".

זייער גוט, אבער דאס איז וואס דו טראכטסט. מ'דארף אבער קודם פארשטיין די הלכה. אפשר גייט עס נישט מיט די חסידות. איך ווייס נישט. ווייל דא שטייט א הלכה. אזוי, וואס שטייט דא?

נשרו לו קוצים ברגליו

"נשרו לו קוצים ברגליו לפני עבודה זרה", ער איז פונקט לעבן אן עבודה זרה און ס'איז אים אריינגעגאנגען א קוץ, וויל ער זיך אראפבייגן צו ארויסנעמען די קוץ. אבער זאל מען עס נישט טון, "לא ישוח", ער זאל זיך נישט אראפבייגן ווי ער לערנט ארויסצונעמען די קוץ, "מפני שנראה כמשתתחה". ווייל ס'זעט אויס ווי ער בוקט זיך.

אנדערע ווערטער, אויב ער טוט עס, איז ער נישט עובד, ווייל משתתחה לעבודה זרה מיינט כוונה. ס'פעלט אויס א כוונה. ער מוז מכוון זיין אז ער בוקט זיך צו די געטשקע. גראדע זיך בוקן אנטקעגן א געטשקע איז לכאורה נישט אסור, ווייל ער בוקט זיך נישט, ער נעמט ארויס א שפינדל פון זיין פיס. אבער ס'זעט אויס. ס'זעט אויס. ס'זעט אויס.

נשפכו לו מעות בפניה

"נשפכו לו מעות בפניה", ס'האט זיך אים פונקט אויסגעגאסן געלט, "לא ישוח", זאל ער זיך נישט אראפבייגן עס צו נעמען, "מפני שנראה כמשתתחה". אויך ווייל ס'זעט אויס אז ער בוקט זיך. "אלא יושב", זאל ער זיך אראפזעצן עס צו נעמען.

אה, ס'איז זייער מעגליך אז די עובדי כוכבים חסידים פון עבודה זרה, זיי האבן אריינגעריקט קוצים אדער צוגענומען מענטש'נס געלט אז זיי האבן געוואלט דו זאלסט זיך בוקן. אבער די פשט איז אז ס'איז נישט מיתה, נאר ס'איז אסור פון מראית העין. ס'איז אן איסור דרבנן אזא הלכה, לכאורה.

כיפה של מקלחת מים

נאך איינס, "כיפה של מקלחת מים לעבודה זרה", אזאך וואס איז געמאכט פאר שיינקייט פאר די עבודה זרה, "לא יניח פיו על פיה וישתה", ער וויל טרינקען, ער וויל טרינקען פון די פאונטען, אבער ער זאל עס נישט טון, ווייל מנשק זיין האט מען דאך פריער געזאגט איז אויך א סארט דרך עבודה, בכלל עבודה. ווייל ס'זעט אויס אז ער איז מנשק די עבודה זרה, איז אויך דאס אסור אלס מראית העין. מ'קען טרינקען מיט די הענט אדער מיט א כלי, אבער ס'זאל נישט זיין די מראית העין פון אז ער איז מנשק די עבודה זרה.

אקעי. עד כאן איז געווען מכבד זיין עבודה זרה, אדער מראית העין.

שייכות צו מעשה חנה ושבעת בניה

אה, און די שריגין האבן אים געזאגט אז ער זאל אריינגיין. מיינ איך אז די אסור איז גאר נעבן דא, ווייל דאס איז דאך אפילו מנשק זיין. ער האט דאך געווען מנשק. אמת, אפילו מער פון מנשק, ער האט זיך גענייגט, ער האט זיך געבוקט, ס'איז נערה, ס'איז נישט די דרך עבודה. ס'איז נערה, ס'קען זיין אפילו השתחואה, ער האט נישט געגעבן ממש עבודה, אבער ס'איז אלץ נערה און מכבד זיין.

הלכה יג (המשך): מסקנא – מראית העין פון מנשק עבודה זרה

און מרת היין פון אז ער איז מנשק עבודה זרה. אקעי. עד כאן איז געווען מכבד זיין עבודה זרה אדער מרת היין פון עבודה זרה. אה, און די י"ג מיני מכשולות, וואס קומט עס דא אריין? מאך א קעפל "מרת היין של עבודה זרה". פיין, אבער איך זע אז ס'גייט נעבן דא, ווייל דאס רעדט פון אפילו מנשק זיין. נאך די ווערטער, אמת, אפילו נערי פון די מרת היין פון די

זאגט די גמרא דא אז סתם, אהבה איז נישט נוגע. וואס זאגט מען? ליב האבן זאכן וואס זענען שייך, טאר אבער נישט ווערן אינגאנצן פארגעטערט, דער מענטש זאל ווערן אינגאנצן איבערגענומען. דאס איז שוין קבלו לאלוה, קען ליב האבן עפעס וואס איז שייך.

הלכה יב: מכבד עבודה זרה

זאגט דער רמב"ם ווייטער, הלכה ה': סאו דאס איז אלעס, עד כאן האבן מיר געלערנט די בייסיק זאכן. מיר האבן געלערנט די ד' עבודות, מיר האבן געלערנט מעביר, מיר האבן געלערנט קבלו עליו לאלוה. אקעי, מיר האבן געלערנט קבלו עליו לאלוה, די דריי זאכן. יעצט גייען מיר לערנען א פערטע סארט זאך, וואס איז נישט איינע פון די זאכן, און פון אלעס וואס... ס'איז נישט סקילה, אבער ס'איז נאך אלץ חייב, ס'איז נאך אלץ אן איסור.

דברי הרמב"ם

זאגט דער רמב"ם, המגפף עבודה זרה, איינער איז מחבק, אזוי ווי לשון גוף, ער נעמט די עבודה זרה ארום אין זיין גוף. או המנשקה, אדער ער קושט איר. או המכבד והמרבץ לפנייה, ער קערט אויס. אדער ער איז מכבד, מכבד מיינט אויסקערן, רבץ מיינט צו... אדער מרבץ, ער מאכט די עבודה זרה, ער מאכט דעם פלאר ניס, ס'איז חיוב. או המרחיץ לה, ער וואשט אפ די עבודה זרה. אדער ער וואשט זיך און ער שמירט די עבודה זרה מיט שמן, אדער ער טוט עס אן, אדער א מאן טוט עס אן שיד.

כל כיוצא בדברים אלו. אבער איינער וואס דארף נישט א שיד, איך ווייס נישט, איך קען דיך נישט קיין איינעם. Anyway, תקשה. כל כיוצא בדברים אלו. איך פארשטיי נישט, ביזטו מיר מסביר, א בעקיטשע, א שיד, ווי גייט איינער מיט א שיד? כל כיוצא בדברים אלו. אקעי, anyway, יא. סיי וועלכע, דאס זענען אלעס וועגן פון מכבד זיין עפעס.

חילוק בין עבודה לכבוד

יא, עובד בלא סדר עבודתה, בלא עובדה. בלא עובדה האסטו געמיינט די עיקר עבודה, אבער דאס זענען בכלל עבודות, אויך א מין וועג פון עבודה. זאגט ער אפילו, קען זיין אפילו לאו כל כך, אפילו נישט אזוי מפורש. ווייל פשטות לאו עובדה מיינט די עיקר עבודה, אבער דאס איז בכלל נישט קיין עיקר עבודה. ס'קען זיין אז עבודה איז ווייל איך ווייס נישט, עבודה איז א וועג פון, איז די מעין וועג פון מכבד זיין, און דאס איז אויך א וועג פון מכבד זיין. אהא, ס'איז אזוי ווי א... אקעי. יא.

ווייטער. זאגט דער רמב"ם, "אבל אם היתה דרך עבודתה באחד מכל הדברים האלו". אויב דאס איז די דרך עבודה, איז דאך פשוט, האבן מיר דאך שוין פריער אויסגעלערנט אז עבודה זרה עובדה, און ער האט געטון צו דינען, איז ער חייב. אויב דאס איז די דרך עבודה, איז דאס נאר פאר מכבד צו זיין, נישט די דרך עבודה.

איך פארשטיי נישט, אלעמאל איז דאך דרך עבודה. יעדע עבודה זרה טוט מען, איך מיינ נישט... אבער דאס איז נישט די מעין, ס'קען זיין דאס איז נישט וואס מ'טוט ווען מ'קומט אין די כנסיה צו טון.

ביאור החילוק

סאו אין אנדערע ווערטער, ס'מוז זיין, לאמיר לערנען טראכטן צוויי וועגן וואס מ'קען דא לערנען. מ'קען לערנען אז פשט איז, אפילו א נארמאלע זאך, דער עובד עבודה זרה טוט אויך די כבוד, אבער דו פרעגסט אים, איז דאס די עיקר עבודה? זאגט ער ניין, דאס איז א כבוד.

קוק, אזוי ווי טראכט, א מענטש קומט אריין אין בית המדרש און ער קערט אויס די בית המדרש און ער איז מכבד די בית המדרש, אבער דאס איז נישט די עבודה פון די בית המדרש. די עבודה פון די בית המדרש איז דאווענען, לערנען. אבער אויב מ'וועט פרעגן איינעם, וואס טוט מען דא אין די בית המדרש אדער אין די סארט עבודה זרה? וועלן זיי זאגן, "ניין, וואס טוט מען? דאס, מ'קושט דאס." יא, דעמאלט איז עס חייב. אקעי.

זיי גייען מיינען אז דו גייסט עס דינען, אדער ס'איז א מראית עין? נישט קלאר. ס'קען דאך אפילו אויך זיין פאר א גדר פון אנדערע לאוון. איך מיינ אז ס'איז דאך אז איינמאל ס'איז דא די צורה און אנדערע מענטשן לויפן נאך דערמיט. נישט "שלא יטעו בהם הטועים" אז זיי זאלן זיך טועה זיין אז דו טוסט עבודה זרה, נאר זיי זאלן זיך טועה זיין נאך די פעסטיוואל. אבער ס'שטייט "וידמו שהן לעבודה", נישט "וידמו כאילו לעבוד אותה". פון דעם טראכט איך אפשר די צווייטע וועג, אז מענטשן גייען מיינען אז דו ביסט זיך עובד עבודה זרה. איך ווייס נישט קלאר. וידמו. אקעי, איך זאג, איך ווייס נישט. איך זאג אז אויב די גאנצע, אויב דער רמב"ם זאגט די גדר "שלא יטעו בהם", אויב ס'איז אין א פלאץ וואס ס'איז נישטא קיין עבודה זרה, אדער ס'איז בטל יצר הרע פון עבודה זרה, אפשר זאל טאקע זיין מותר? איך ווייס נישט.

הלכה ט"ז: צורת אדם – אסור נאר בולטת

אקעי, וועלכע צורות איז אסור לנוי? יא. שטימט? יא. ס'איז דאך אן הלכה. זאגט ער, לפיכך, וועלכע צורות טאר מען נישט מאכן? צורת אדם בלבד.

זאגט דער רמב"ם, לפיכך, איין צורה טאר מען נישט מצייר זיין, לא בעץ ולא בסיד ולא באבן, צורת אדם. ווי, שתהא צורה בולטת. מען טאר נישט מאכן א צורה בולטת, כגון וועלכע מין צורות? הציור והחקיקה. וואס איז ציור? ציור מיינט פשוט משלן. וואס איז חקיקה? חקיקה מיינט אז ס'איז גארנישט. מ'דארף מיר העלפן, איך געדענק נישט. ס'איז בולט, בולטת, שוקעת. ער מיינט עפעס אזוינס וואס מ'האט געמאכט אין טרקלין מיט א פאלאץ. די מלכים האבן געהאט אויף זייער פאלאץ שיינע זאכן, נאר נישט, ווייל ער דינט עס דארט, נאר ווייל ס'איז פאר שיינקייט. אבער ס'איז די פיקטשער פון וויאזוי מ'מאכט א מענטש, א צורה בולטת. זאגט דער רמב"ם אזוי, דער צר איז לוקה, ער קריגט מלקות. זאגט דער רמב"ם, דאס איז ווען מ'מאכט א צורה בולטת. אבער למשל א צורה שוקעת, אדער א צורה של סממנים, אז מ'מאכט מיט פעינט, אז מ'האט אויסגעמאלן, כגון א צורה של אריגה, אז מ'האט געוועבט, אדער א צורה שוקעת, אז מ'האט אריינגעמאכט שוקעת, מ'האט געפריינט אריין, אדער צורה של רקמה, אז מ'האט געמאכט מיט סחורה, אריגה ותויה, כל אלו אינן צורה בולטת.

הלכה י"ז: טבעת מיט חותם – א פראקטישע נפקא מינה

אויף דעם קומט ארויס א פשוט'ע זאך. וויאזוי קען מען מאכן א טבעת? זאגט דער רמב"ם אזוי, טבעת שיש עליה חותם של צורת אדם, אויב איז עס א צורה בולטת, אסור להניחה. מ'טאר עס נישט האבן, מ'טאר עס נישט לייגן. אבער מותר לחתום בה, ווייל ווען מ'איז חותם ווערט עס א צורה שוקעת. אבער אויב איז עס א צורה שוקעת, מותר להניחה, אבער אסור לחתום בה, ווייל ווען מ'איז חותם ווערט עס א צורה בולטת.

סאו בקיצור, מ'טאר ביידע נישט האבן. אדער טארסטו עס נישט האבן, אדער טארסטו עס נישט ניצן. סאו ביידע זאל מען נישט מאכן. ווייל אויב מ'האט עס און מ'ניצט עס נישט, דער צווייטער קען עס ניצן. איך האב געמאכט דעם צורת אדם, אבער איך האב עס נישט געמאכט מיט א חותם, איז עס אמת, עס איז יוסלעסס, עס איז א בזיון וואס קערט נישט. אקעי, סאו איך קום צוריק.

הלכה י"ח: דמות חמה ולבנה, כוכבים, מזלות, מלאכים

חוזק פון א צורת אדם, וואס דאס איז אסור נאר באופן וואס איז בולט, איז דא נאך א זאך וואס איז אסור. וואס איז אסור? "לא יעשה אדם צורת דמות חמה ולבנה, כוכבים ומזלות ומלאכים". גלגלים קען מען נישט. איין מינוט, איך גיי דיר זאגן וואס דאס מיינט קודם. גלגלים איז דורכזיכטיג, קען מען נישט מאכן קיין פיקטשער. ניין, ניין, ניין, איך האב א חידוש. מען מיינט אויך נישט די פיקטשער פון די לבנה. ער זאגט אזוי, "שנאמר 'לא תעשון

עבודה. ס'איז נערי, ס'קען זיין אז אפילו דער וואס איז טאקע עובד, ער וואלט נישט געווען ממש עובד, אבער ס'וואלט אלץ געווען נערי כמכבד. ס'וואלט געמאכט ווערן א נעת. אמת, אמת. אבער ס'קען זיין אז ס'איז בכלל... מ'דארף בעסער איבערמסדר זיין דעם בית בכלל. אקעי.

הלכה י"ד: עושה עבודה זרה – מאכן אן עבודה זרה

ווייטער. שוין, יעצט גייט מען רעדן וועגן מאכן עבודה זרות. מאכן, דאס שטייט שוין אין די עשרת הדברות. געטשקעס, אה, צורות. וויאזוי זאגט מען? מאכן געטשקעס. נישט די גראבע, די צורה, רייט? נישט מקבל זיין אלוה, נאר בויען די גשמיות פון די עבודה זרה. ס'איז געגאנגען די גשמיות.

עושה עבודה זרה לעצמו, אויב איינער מאכט עבודה זרה, ער מאכט איינס פאר זיך אליין. איין מינוט, פאר זיך אליין קודם כל. אפילו עשה לא יוסר בידו... וואס ער קויפט, מיינסטו? עושה מיינט צו זאגן ער קויפט, ער בעט איינער זאל מאכן. עבודה פסולה עובדה, אפילו ער האט נישט געדינט די עבודה זרה, לוקה, שנאמר "לא תעשה לך פסל וכל תמונה". דו זאלסט דיר נישט מאכן.

העושה עבודה זרה בידו לאחרים, אפילו עשה לגוי, לוקה. אפילו ער האט עס געמאכט פאר א גוי, אבער ער איז דער וואס האט עס געמאכט מיט זיינע הענט, אפילו ער גלייבט נישט אין דעם, אבער ער האט געטון אן איסור פון מאכן עבודה זרה, שנאמר "וחרש מסכה לא תעשו לכם".

צוויי איסורים: "לא תעשה לך" און "לא תעשו לכם"

ס'איז דא צוויי איסורים. "לא תעשה לך" מיינט מאכן פאר דיר. "לא תעשו לכם" מיינט מאכן, די עצם מאכן. ס'איז אזוי, ס'איז דא צוויי איסורים דא. איינס איז צו קויפן עבודה זרה, צו שאפן עבודה זרה. נאכדעם איז דא צו מאכן מיט די הענט איז אן עקסטערע איסור. צו קויפן איז אפילו ווען נישט מיט די הענט, און מיט די הענט איז עס אפילו נישט פאר יענעם.

קומט אויס, העושה עבודה זרה בידו לעצמו, האט ער זיך עובר געווען אויף צוויי איסורים. סיי האט ער עס געמאכט מיט די הענט, און סיי האט ער עס געמאכט פאר זיך. ס'איז דא די איסור פון זיך איינהאנדלען אן עבודה זרה, און ס'איז דא אן איסור פון מאכן מיט די הענט. ווען מ'טוט ביידע, מ'מאכט פאר זיך, איז מען לוקה שתיים.

דיגרעסיע: ענליכע הלכה ביי מצוות עשה

דאס איז אן ענליכע הלכה. איז די מצוה פון די הלכה על סדר התורה. ס'איז דא א וועג פון איינהאנדלען דורך קויפן, און מ'איז מקיים די מצוה, און שרייבן. אפילו מ'שרייבט פאר יענעם, איז מען מקיים די מצוה. איך ווייס נישט, אבער ס'איז אן ענין.

הלכה ט"ו: אסור לעשות צורות לנוי

יא, זאגט דער רמב"ם, און פון דעם קומט ארויס נאך אן איסור. א נייע איסור, ס'קומט שוין אריין א נייע זאך. חוץ וואס מ'האט יעצט געלערנט אן איסור פון מאכן אן עבודה זרה, א צורה וואס מ'וויל טאקע פאר דעם דינען, א צורה וואס איז נישט לשם עבודה זרה, א צורה, א סטאטוע. יא, זאגט דער רמב"ם, אסור לעשות צורות לנוי. מ'טאר נישט מאכן צורות. דער רמב"ם מיינט אז די צורות וואס מ'דינט צומאל פאר דעם עבודה זרה, די סארט צורות. יא, ער גייט זאגן פונקטליך וואס. יא, ער גייט זאגן פונקטליך וואס. יא, ער גייט זאגן פונקטליך וואס. יא, אפילו שאינה עבודה זרה, שנאמר "לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב", כלומר צורות של כסף ושל זהב שהן לנוי. פארוואס? כדי שלא יטעו בהם הטועים וידמו שהן לעבודה.

דיסקוסיע: וואס מיינט "שלא יטעו בהם הטועים"?

דער וואס זאל זיך טועה זיין זאל נישט מיינען אז ס'איז עבודה זרה. דער פסוק רופט זיי אלהי כסף. יא, אלהי, וואס מיינט דאס? די סטאטוע רופט מען אויך אלהי. די זאך וואס מ'נוצט פאר א גאט, אדער וואס איז א סימבאל פאר א גאט, אדער עפעס אזוי. סאו דאס איז, "שלא יטעו בהם הטועים" מיינט אז

אתי', לא תעשון כדמות שמשיי המשמשים לפני במרום". דאס איז אבער אסור אפילו על הליכה, אפילו נישט בולט.

חידוש הרמב"ם בפירוש המשניות: "דמות חמה ולבנה" מיינט נישט די פיזישע צורה

אבער די וועלט מיינט אז דאס מיינט א פיקטשער פון די זון, וואס איז סתם א סירקל. א סירקל איז נישט, די זון זעט נישט אויס אזוי, עס איז גארנישט. וואס זיי מיינען איז, דער רמב"ם זאגט אין פירוש המשניות, וואס זיי מיינען איז די צורות שמדמין התועים אז אזוי זעט אויס די זון. זיי מיינען די פיקטשערס פון אמאל ביי די עובדי עבודה זרה, וואס זיי האבן געזאגט אז די זון זעט אויס ווי א מענטש מיט אזא רויטע פנים, איך ווייס וואס, און די לבנה זעט אויס ווי א פרוי וואס האט לאנגע האר, וואטעווער איז. דאס מיינט עס, מען טאר נישט מאכן, ווייל דאס איז ממש צורות של עבודה זרה, וואס זיי רופן עס "דמות של חמה ולבנה". "דמות חמה ולבנה" מיינט נישט ווי די זון זעט עכט אויס, נאר ווי די עובדי עבודה זרה פאנטאזירן פאר די חמה ולבנה. אזוי זאגט דער רמב"ם אין פירוש המשניות, און אזוי איז זיכער די הלכה.

דיסקוסיע: דער ראב"ד האט נישט פארשטאנען דעם חידוש

דער ראב"ד קריגט אז ער האט נישט פארשטאנען די פשט. פון וואו ווייסטו אז ער האט נישט פארשטאנען די פשט? דער ראב"ד קריגט אויף אים. יא, גוט, דער ראב"ד זאגט אז דער רמב"ם האט אסר'ט דאס אפילו בולט, און ער איז נישט מסכים. אקעי, מיר גייען נישט אריין אין די הלכה למעשה.

דער ראב"ד זאגט "צורות הבהמות ושאר נפש חיה". דאס איז נישט דער ראב"ד, דאס איז דער רמב"ם. וויאזוי זעסטו אז דער ראב"ד האט געמיינט כפשוטו דאס? ווייל ער האט נישט געהאט די פראבלעם. ער פרעגט, פון וואו קומט עס? אין די גמרא האט ער נישט פארשטאנען דעם "כדמות שמשיי"? איך ווייס נישט.

הלכה י"ט: צורות בהמות, אילנות, דשאים – מותר אפילו בולט

דער רמב"ם גייט ווייטער, "צורות הבהמות ושאר נפש חיה חוץ מן האדם". אדער צורות אילנות ודשאים וכיוצא בהן, דאס איז מיט צורות, און דאס מעג מען יא. און טייל זענען אפילו היתר פאר צורה בולט. אבער דאס איז שוין נישט קיין נסים.

איז דאס די שיטת הרמב"ם? איז דא אנדערע שיטות? וואס שטייט דארט פון אונטן? וואס איז דא אין שולחן ערוך? וואס מעג מען מאכן?

סיכום: די דריי קאטעגאריעס פון צורות

אדער דער פסק, לאמיר נעמען דעם פסק, לויט ווי דער רמב"ם קומט אויס, זעט מיר אויס אזוי:

- **אן אדם טאר מען נישט מאכן דווקא בולט.** אן אדם שוקעת, אדער אן אדם סתם א פיקטשער אויף די וואנט, מעג מען.

- **א חמה לבנה טאר מען נישט, אפילו נישט שוקעת, אפילו גלייך.**

- **און א בהמה מעג מען אפילו בולט.**

סא דאס איז בפשטות, איך מיינן ס'איז נישט קיין חידוש. נאר אן אדם טאר מען נישט בולט. סאו מ'מעג מאכן סטאטועס פון קיען, פון אקסן, פון עניטינג, נאר נישט פון א מענטש. אדער נאך א זאך וואס מ'טאר נישט איז דמות השמשים, מ'טאר נישט אפילו ס'איז נישט בולט.

סא דאס איז די שיטת הרמב"ם. וואס איז די הלכה וואס שטייט אנדערש אין שולחן ערוך? איך האב נישט געזען מ'זאל ברענגען געהעריג. אקעי. ניס. איך טראכט, די אלע שיעורים וואס פלעגן זיין פיקטשערס פון לייבן און אזעלכע זאכן, לויט די רמב"ם זעט אויס אז מ'מעג. יא. אקעי. מוז זיין אז ס'איז דא אפשר אנדערע פוסקים וואס האלטן נישט דערפון, ווייל איך זע... איך מיינן איך געדענק אז מ'איז נישט העפי דערמיט. אקעי.